

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023

Sisällys

1 Toimintakertomus	3
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus	3
1.1.2 Hallinto ja organisaatio	4
1.1.3 Yleinen talouden kehitys.....	13
1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa ...	14
1.1.5 Henkilöstö	16
1.1.6 Ympäristöasiat	19
1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat.....	19
1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	20
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	23
1.3 Kokonaistalouden tarkastelu.....	28
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	28
1.3.2 Toiminnan rahoitus	30
1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	31
1.3.4 Kokonaistulot ja -menot	32
1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	32
1.4 Konsernin toiminta ja talous	34
1.4.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.....	34
1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus	35
1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	37
1.4.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä ja konsernitilinpäätös	37
1.4.5 Konsernivalvonnan järjestäminen	38
1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	39
1.5 Tilikauden tuloksen käsittely	42
1.5.1 Tilikauden tuloksen käsittely	42
1.5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	43
2 Talousarvion toteutumisvertailu.....	44
2.1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen	44
2.2 Käyttötalouden toteutuminen.....	45
2.2.1 Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudet	45
2.2.2 Ikääntyneiden palvelut.....	47

2.2.3	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut.....	49
2.2.4	Vammaispalvelut.....	53
2.2.5	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos.....	55
2.2.6	Erikoissairaanhoido.....	59
2.2.7	Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidoa).....	62
2.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	63
2.4	Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen.....	65
2.5	Investointiosan toteutuminen.....	66
2.6	Rahoitusosan toteutuminen.....	66
4	Tilinpäätöslaskelmat.....	67
4.1	Tuloslaskelma.....	67
4.2	Rahoituslaskelma.....	68
4.3	Tase.....	69
4.4	Konsernilaskelmat.....	71
5	Liitetiedot.....	75
5.1.	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	75
5.1.1.	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	75
5.2.	Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	75
5.3.	Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet.....	76
5.4.	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	78
5.4.	Tasetta koskevat liitetiedot.....	81
5.3.1.	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	81
5.3.2.	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	82
5.4.	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	84
5.5.	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot.....	85
5.6.	Eriytetyt tuloslaskelmat.....	86

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Vuoden 2023 tilinpäätöksiä ennakkotietojen perusteella hyvinvointialueet ovat päätyneissä yhteensä 1,35 miljardia euroa alijäämäväliseen tulokseen. Tulos kertoo ennen kaikkea sote-uudistuksen vaikeasta lähtötilanteesta, jossa 1.1.2023 hyvinvointialueille siirtyivät sellaisenaan kuntapohjaisen järjestelmän palvelut ja sopimukset.

Sote-uudistus on tuonut sosiaali- ja terveystalouden ja pelastuspalveluiden kustannukset julki. Vielä muutama vuosi sitten tulosten julkaiseminen koko maan osalta kattavasti ja läpinäkyvästi ei olisi ollut mahdollista.

Vuoden 2023 rahoitus ei ole vastannut hyvinvointialueille siirtyneiden toimintojen todellisia kustannuksia. Rahoituslainsäädäntö ei toiminut poikkeuksellisessa talouden tilanteessa siten, kuin sen oli tarkoitus toimia. Lisäksi ostopalvelujen hinnanmuutokset, yleinen inflaatiokehitys ja sosiaali- ja terveydenhuollon yleistä palkkatason nousua korkeammat palkankorotukset aiheuttivat alueille merkittäviä ennakoimattomia kustannuksia. Alueet aloittivat toimintansa, kun Suomi oli toipumassa koronapandemiasta, ja esimerkiksi hoitojonot olivat kasvaneet.

Vaikeasta alusta huolimatta onnistuimme turvallisen siirtymän varmistamisen lisäksi vuonna 2023 parantamaan tilannetta monissa eri palveluissa. Esimerkiksi perusterveydenhuollon hoitotakuun mukainen hoitoon pääsy koheni, siirtoviivepäivien määrä laski ja opiskelu- ja opettajien psykologi- ja kuraattoripalveluihin onnistuttiin vaikean henkilöstöpulan aikana palkkaamaan lisää vakituisia työntekijöitä.

Kaikki hyvinvointialueet ovat vuoden 2023 aikana tehneet vaikeita päätöksiä talouden tasapainottamisesta. Länsi-Uudellamaalla kustannustasoon tavoitellaan vuoden 2024 aikana pysyvää liki 50 miljoonan euron sopeutusta. Jo toteutetuilla ja valmistelussa olevilla toimenpiteillä pyritään kaikilla alueilla talouden tasapainoon vuoteen 2026

mennessä. Siksi alueiden talouden tasapainottamisen toteutumista on oleellista tarkastella ensimmäistä tilinpäätösvuotta pidemmällä aikavälillä.

Kustannustason korjaukseen ei riitä yksinomaan toiminnan tehostaminen. Palvelutarpeen ja rahoituksen välisen tasapainon saavuttaminen edellyttää suuria alueellisia muutoksia palveluiden järjestämisessä. Siksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen keskeisiä tavoitteita vuodelle 2024 ovat palvelustrategian, pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja talousarvion tehokas toimeenpano.

On tärkeää, että hyvinvointialueiden kustannusten ja rahoituksen kehitystä seurataan tarkkaan. Yhtä läpinäkyvästi ja yhtenevästi tulee kuitenkin seurata myös itsehallinnollisille alueille kohdistettuja vaatimuksia ja ohjausta. Hyvinvointialueemme on saavuttanut kansallisesti merkittävän jalansijan edelläkävijänä ja onnistunut rakentamaan toimivan ja luottamukseen perustuvan päätöksentekokoneiston. Hyvinvointialueiden poliittiset päättäjät ovat keskeisessä roolissa laajoissa ja vaikeissa muutoksissa, ja heille on taattava tärkeässä tehtävässään työrauha.

1.1.2 Hallinto ja organisaatio

Muutokset poliittisissa voimasuhteissa

Alla olevassa taulukossa on kuvattu **aluevaltuustossa** vuoden 2023 aikana tapahtuneet voimasuhteiden muutokset. Muutokset on merkitty **lihavoituina**.

Valtuustoryhmän nimi 1.1.2023	Valtuutettujen lukumäärä 1.1.2023	Valtuustoryhmän nimi 31.12.2023	Valtuutettujen lukumäärä 31.12.2023
Kokoomuksen valtuustoryhmä	27	Kokoomuksen valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	13	Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	Ei muutoksia
RKP:n valtuustoryhmä	12	RKP:n valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vihreiden valtuustoryhmä	10	Vihreiden valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	6	Perussuomalaisten valtuustoryhmä	Ei muutoksia

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	4	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Keskustan valtuustoryhmä	3	Keskustan valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Länsi-Uudenmaan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	2	Länsi-Uudenmaan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Liike Nyt - valtuustoryhmä	1	Liike Nyt - valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vapauden liiton valtuustoryhmä	1	Valtuustoryhmä Bellator	1

Alla olevassa taulukossa on kuvattu **aluehallituksessa** vuoden 2023 aikana tapahtuneet voimasuhteen muutokset. Muutokset on merkitty **boldattuina**.

Hallitusryhmän nimi 1.1.2023	Hallitusryhmän jäsenten lukumäärä 1.1.2023	Hallitusryhmän nimi 31.12.2023	Hallitusryhmän jäsenten lukumäärä 31.12.2023
Kokoomuksen valtuustoryhmä	6	Kokoomuksen valtuustoryhmä	7
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	3	Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	Ei muutoksia
RKP:n valtuustoryhmä	3	RKP:n valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vihreiden valtuustoryhmä	2	Vihreiden valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	1	Perussuomalaisten valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	1	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	Ei muutoksia
Keskustan valtuustoryhmä	1	Keskustan valtuustoryhmä	0

Tilikauden 2023 tilivelvolliset

Aluevaltuusto päätti 13.06.2023 § 15 tilikauden 2023 tilivelvollisten nimeämisestä hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti. Tilikauden 2023 tilivelvolliset on lueteltu alla.

Viranhaltijat

Nimi	Virka
Sanna Svahn	Hyvinvointialuejohtaja
Markus Syrjänen	Konsernipalvelujen johtaja
Matias Pälve	Palvelutuotannon johtaja
Mari Ahlström	Palvelualuejohtaja, Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
Timo Hokkanen	Palvelualuejohtaja, Vammaispalvelut
Veli-Pekka Ihamäki	Pelastusjohtaja
Markus Paananen	Palvelualuejohtaja, Yhteiset sosiaali- ja terveystalvet
Tuula Suominen	Palvelualuejohtaja, Ikääntyneiden palvelut
Jarno Moisala	Hallintojohtaja
Emilia Kortelainen	Vt. hankintajohtaja
Kimmo Sarekoski	Henkilöstöjohtaja
Tommi Kuukka	Digipalvelujohtaja
Ville Rajahalme	Talousjohtaja
Pasi Ojaniemi	Vt. tukipalvelujohtaja
Elina Purmonen	Tilapalvelujohtaja
Eliisa Anttila	Valmistelujohtaja, viestintä
Matti Rosvall	Arviointipäällikkö

Aluehallitus 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>Puolue</u>
Laiho Mia PJ	Nores Mia	kok.
Räsänen Joonas 1. VPJ 30.9.2023 asti	Aaltonen Juri 30.9.2023 asti	sd.
Guzenina Maria 1. VPJ 1.10.2023 alkaen	Kokko Elina 15.2.2023 alkaen	sd.
Wickström Henrik 2. VPJ 13.6.2023 asti	Ekholm Torbjörn	r.
Rehn-Kivi Veronica 2. VPJ 14.6.2023 alkaen	Cederlöf Karin	r.
Frantsi-Lankia Marjut 30.9.2023 asti	Mollgren Satu 30.9.2023 asti	kesk./kok.
Pelkonen Anna 1.10.2023 alkaen	Frantsi-Lankia Marjut 1.10.2023 alkaen	kok./kesk.
Hukari Hanna	Hertell Sirpa	vihr.
Juvonen Arja	Laitinen Veli-Matti	ps.
Kivekäs Liisa 30.9.2023 asti	Marttila Helena 14.2.2023 asti	sd.
Laakso Ville	Vanhanen Joel 26.9.2023 asti	kok.
	Koskinen Jussi 27.9.2023 alkaen	kok.
Lassus Johan	Backman Ralf	r.
Myllyniemi Markus	Hiilamo Henna	vihr.
Nummelin Petra 30.9.2023 asti	Värmälä Johanna 30.9.2023 asti	sd.
Värmälä Johanna 1.10.2023 alkaen	Nummelin Petra 1.10.2023 alkaen	sd.
Pajuoja Matti	Gran Birgitta	vas.
Piirtola Mikko	Rukko Anna	kok.
Sahiluoma Anna	Blom Urho	kok.
Uusitalo Arja	Kallio Timo	kok.
Vehmanen Emma-Stina	Pelkonen Anna 30.9.2023 asti	kok.
	Mollgren Satu 1.10.2023 alkaen	kok.
Wickström Henrik	Ekholm Torbjörn	r.

Räsänen Joonas
1.10.2023 alkaen

Aaltonen Juri
1.10.2023 alkaen

sd.

**Aluevaalilautakunta 7.3.2022
alkaen**

Jäsen

Kuusisto Kari PJ	kok
Hentunen Mika VPJ	sd.
Kujala Tiina	r.
Mäkelä Jarno	vihr.
Koivunen Kirsi	ps.

Varajäsenet sijaantulojärjestyksessä

Ylisiurua Katja	vas.
Sundström Mia	kesk.
Drotar Kristiina	kd.
Alopaesus Klaus	liik.
Aitamurto Pasi	Bellator

Tarkastuslautakunta 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>puolue</u>
Alaviiri Kaisa PJ	Viljakainen Paula	kok.
Gästrin Eva-Lena VPJ 13.6.2023 asti	Hertzberg Tove	r.
af Hällström Nina VPJ 14.6.2023 alkaen		r.
Aaltola Maija	Fagerström Noora	kok.
Ala-Reinikka Tapani	Filppula Olavi 13.6.2023 asti	kok.
	Kurkela Heikki 14.6.2023 alkaen	kok.
Halkosaari Tommi	Saario Pasi	kesk.
Järvinen Hannu	Keronen Jiri	ps.
Karimäki Johanna	Ramsland Satu	vihr.
Karjalainen Tapio	Lehtonen Akseli	kok.
Kjerin Ulf	Båsk Gustav	r.
Partinen Markku	Särkijärvi Jouni	kok.
Pentikäinen Aulikki	Boström Marianne	sd.
Salo Eira	Wellman Eija	kok.
Suokas Terhi	Nukarinen Neea	vas.

Kansalliskielilautakunta 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>Puolue</u>
af Hällström Nina PJ 26.9.2023 asti	Ahlfelt Anne 26.9.2023 asti	r.
Westerholm Anita PJ 27.9.2023 alkaen	Seppälä Heidi	r.
Abborre Christel VPJ	Donner Ira	vihr.
Ahde Elina	Sundell Fanni	vihr.
Backman Ralf	Björk Tony	r.
Braskén Peter	Waselius Fredrik	r.
Broman Annika	Abrahamsson Heidi	kok.
Gästrin Eva-Lena 27.9.2023 alkaen	Ahlfelt Anne 27.9.2023 alkaen	r.
Krogius Edward	Hansen Jesper	kd.

Lahti Viveca	Fagerholm Monika	sd.
Liljelund John	Lintuluoto Seppo	sd.
Särs Tony	Elf Tony	ps.
Weintraub Roger 26.9.2023 asti	Törnqvist Stefan	kok.
Fjäder Sture 26.9.2023 alkaen		kok.
Åkerfelt Heidi 26.9.2023 asti	Wessberg Nina 27.9.2023 asti	sd.
Nummelin Petra 26.9.2023 alkaen	Grundström Camilla 27.9.2023 alkaen	sd.

Palvelut ja resurssit -lautakunta 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>Puolue</u>
Hietanen-Tanskanen Ira PJ	Koskinen Jussi	kok.
Räf Marika 1. VPJ	Brax Saara	kok.
Koponen Noora 2. VPJ	Hatanpää Kirsi	vihr.
Aintila Anna	Laaksonen Merja	r.
Pelkonen Anna 24.10.2023 asti	Juuti Sini	kok.
Castrén Heidi 25.10.2023 alkaen		kok.
Aaltonen Juri	Nousiainen Jorma	sd.
Ampuja Ari 14.2.2023 asti	Ruuska Pertti	ps.
Lankinen Arttu 15.2.2023 alkaen		
Ekholm Torbjörn	Walls Anders	r.
Felipe Sini	Laine Aino	sd.
Leivo Tomi	Aro Olli	kok.
Liinalampi Tommi	Hagerlund Tony	vihr.
Linnala Marko	Riihimäki Pekka	kok.
Mollgren Satu	Häyrinen-Immonen Ritva	kok.

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>Puolue</u>
Hiila Eeva PJ	Saari Leena	sd.
Rasinsalo Anu 1. VPJ	Kääriäinen Helena	vihr.
Haapaniemi Timo 2. VPJ	Ahomaa Petteri	kok.
Aittakumpu Birgit	Akinyemi Aino	vas.
Hakulinen Emmi (ent. Peltonen)	Kilpijoki Kerttu-Liisa	kok.
Havu Isto	Hokkanen Ari-Pekka	kok.
Himmanen Heidi	Gästrin Eva-Lena	r.
Kokko Elina (ent. Lehtonen)	Jaatinen Anja	sd.
Kovala Tero	Dookie Gyan	vihr.
Laakso Mikko	Kaasalainen Kai	kok.
Mönttinen Ari	Koskela Ville	kd.
Paakkunainen Lotta	Rauanmaa Katriina	kesk.
von Smitten Karl	Braskén Peter	r.

Valmius- ja turvallisuuslautakunta 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>Puolue</u>
Sammallahti Tere PJ 13.6.2023 asti	Meronen Tarja	kok.
Thure-Toivanen Tiina PJ 14.6.2023 alkaen		kok.
Thure-Toivanen Tiina 1. VPJ 13.6.2023 asti	Ruoho Veera	kok.
Kurri Venessa 1. VPJ 14.6.2023 alkaen		kok.
Kajava Henna 2. VPJ	Lappalainen Katja 26.9.2023 asti	ps.
	Aallonharja Piia 27.9.2023 alkaen	ps.
Elo Simon	Kari Marko	kok.
Hietanen Lauri	Helén Raimo	sd.
Kurri Vanessa	Lindholm Julia	kok.
Laaksonen Merja	Sjöberg Lilian	r.
Nevanlinna Risto	Kouti Sakari	vihr.

Koroma-Hintikka Maria	Tuomikoski Mirjami	kok.
Parviainen Kristian	Lindström Krister	sd.
Pulkkinen Pentti	Aho Jarmo	sd.
Valle Jaana	Jussila Noora	ps.
Vanhanen Joel 14.6.2023 alkaen		kok.
Yltävä Harry	Leino Teemu 13.6.2023 asti	vas.
	Söderholm Erik 14.6.2023 alkaen	vas.

Aluehallituksen yksilöasioiden jaosto 7.3.2022 alkaen

<u>Jäsen</u>	<u>Henkilökohtainen varajäsen</u>	<u>puolue</u>
Salovaara Taru PJ	Kivekäs Liisa	sd.
Knaapi Emilia VPJ	Kiiskinen Maria	kok.
Castrén Heidi 14.2.2023 asti	Saukkola Heli	kok.
Meronen Tarja 15.2.2023 alkaen		kok.
Kallio Timo	Ekroos Ville	kok.
Lintuluoto Seppo	Kivihalme Marko	sd.
Lankinen Arttu 14.2.2023 asti	Lahtinen Teemu	ps.
Ari Ampuja 15.2.2023 alkaen		
Liuska Outi	Välimaa Ida	vih.
Palenius Timo	Valtimo Jarmo	kok.
Törnqvist-Björklund Marika 14.2.2023 asti	Carlberg Yvonne	r.
Seppälä Heidi 15.2.2023 alkaen		

1.1.3 Yleinen talouden kehitys

Vuosi 2023 oli Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Hyvinvointialue otti vastaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen järjestämismääräyksiin, keskittyen alkuvuodesta erityisesti turvallisen siirtymän varmistamiseen. Vuoden 2023 talousarvio oli hyvinvointialueen historian ensimmäinen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämismääräyksiin sisältyvä talousarvio. Hyvinvointialueen talousarvion 2023 valmisteluun liittyi paljon epävarmuuksia. Hyvinvointialueelle muodostettiin uusi organisaatorakenne, joka poikkesi toimintojen luovuttaneiden organisaatioiden rakenteista ja siten myös kuntien ja kuntayhtymien laatimista luonnosbudjeteista.

Hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2023 vahvistettiin noin 71 miljoonaa euroa alijäämäisenä. Alijäämään vaikutti erityisesti se, ettei rahoitusjärjestelmä tunnista uudistuksen alkuvaiheessa riittävän tarkasti hyvinvointialueelle siirtyneitä reaalikustannuksia. Tilanne tulee osittain helpottamaan vuoden 2023 alijäämiin perustuvan rahoituksen tasokorjauksen kautta vuonna 2025, mutta ei riittävällä tavalla. Samalla hyvinvointialueiden alijäämät haastavat väistämättä valtion taloutta, hyvinvointialueiden muodostaessa noin yhden kolmasosan koko valtion budjetista. Hyvinvointialueiden talouden ennakkotietojen mukaan niiden yhteenlaskettu alijäämä vuodelta 2023 on noin 1,4 mrd. euroa.

Hyvinvointialuelain talouden tasapainovaatimuksen mukaan vuonna 2023 kertyneet alijäämät tulee olla katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä. Tämä edellyttää hyvinvointialueilta voimakasta menojen kasvun hidastamista, ja jopa reaalisten resurssien supistamista lähivuosina. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarvio sisältää merkittävästi talouden tasapainotustoimenpiteitä, joilla menotaso pyritään laskemaan pysyväisluontoisesti rahoitusta vastaavalle tasolle. Näistä syistä johtuen taloudelliset lähtökohdat hyvinvointialueen toiminnan käynnistymiselle ovat olleet erittäin haastavat.

Hyvinvointialueen talouden tasapainotus vaiheistettiin kolmeen osaan:

1. Käynnistysvaiheen rationalisoinnit,
2. Palvelustrategiset toimenpiteet ja
3. Tavoitteiden tarkennukset talousarvioissa.

Aluehallitus päätti 29.5.2023 § 83 käynnistysvaiheen rationalisoinneista, jotka oli jaettu kolmeen kategoriaan, joita olivat: toiminnan järjeistys ja harmonisointi, mittakaavaetujen hyödyntäminen, sekä ei-strategiset toimet kuten esimerkiksi tarpeettomista IT-järjestelmistä luopuminen.

Aluevaltuusto päätti palvelustrategiasta ja pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 24.10.2023 § 60–61. Nämä dokumentit sisälsivät talouden tasapainotustoimien toisen vaiheen ”palvelustrategiset toimenpiteet”.

Kolmannen talouden tasapainotuksen vaiheen aluevaltuusto päätti talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä 12.12.2023 § 70. Tämä kokonaisuus oli poikkeuksellisen merkittävä paketti talouden tasapainotustoimia, sisältäen sekä pysyväisluontoisia että määräaikaista toimenpiteitä menojen kasvun hillitsemiseksi.

Talouden tilannekuva täsmentyi vuoden 2023 aikana oleellisesti, mutta isossa kuvassa merkittäviä muutoksia alkuperäiseen linjaan ei tullut. Valtion rahoitus toteutui melko ennakoidusti, ja näin näyttää tapahtuvan myös tulevina vuosina. Myös hyvinvointialueelle siirtyneet kustannukset vastasivat melko hyvin talousarviossa arvioitua. Talouden tilannetta ovat haastaneet erityisesti yleisen ansiotasokehityksen ylittävä sote-alan palkkaratkaisu, palkkaharmonisaatio ja tiettyjen ostopalveluiden korkea hintatason kasvu.

1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa. Tilikausi 2023 oli siten Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Hyvinvointialueen tilikausi 2023 ei siis ole vertailukelpoinen tilikauteen 2022 nähden.

Hyvinvointialueen kokonaistalouden suuruus ja hyvinvointialueuudistuksen laajuus huomioiden muutokset toiminnassa ja taloudessa jäivät maltillisiksi. Talousarvio toteutui kahta alla kuvattua erää lukuun ottamatta melko lailla talousarvion mukaisesti, ja palveluiden saatavuus pääosin parani hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana. Merkittävä hyvinvointialueen toimintaan vaikuttava lainsäädännöllinen uudistus vuoden aikana oli hoitotakuun kiristyminen perusterveydenhuollossa.

Tilikaudelle 2023 kirjattiin pakollinen varaus, 31,3 miljoonaa euroa, johtuen HUS-yhtymän alijäämästä (HUS-yhtymän alijäämä yhteensä 111 miljoonaa euroa). Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antoi 20.12.2023 lausunnon HUS-yhtymän alijäämän kirjaamisesta omistajien tilinpäätöksiin. Lausunnon mukaan omistajien on varovaisuuden periaatteen mukaisesti kirjattava osuus alijäämästä vastaisena menona tai menetyksenä omiin tilinpäätöksiinsä. Pakollisen varauksen määrä tarkistetaan vuosittain tilinpäätöstä laadittaessa vastaamaan osuutta HUS-yhtymän tilinpäätöksen osoittamasta kertyneestä alijäämästä. HUS-yhtymä kattaa alijäämän omassa tuotannossaan, jolloin talouden tasapainotustarpeen ei lähtökohtaisesti pitäisi kasvaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Pakollista varausta tullaan purkamaan sitä mukaa kun HUS-yhtymä saa vähennettyä kertynyttä alijäämää vuosina 2024–2026.

Tilikaudelle 2023 kirjattiin pakollisena varauksena myös Oy Apotti Ab:n irtautumiskorvauksiin liittyen 15 miljoonaa euroa. Hyvinvointialue toteutti aluehallitukselle 11.4.2023 esitetyn mukaisesti selvityksen asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämisen vaihtoehtoista ja niiden vahvuuksista ja riskeistä. Hyvinvointialueelle siirtyi luovuttavilta organisaatioilta 36 asiakas- ja potilastietojärjestelmää tai -järjestelmäversiota. Osa järjestelmistä kyettiin konsolidoimaan hyvinvointialueen käynnistämisen yhteydessä, ja jäljelle jäi 11 erillistä järjestelmää. Tilanne näyttäytyi kokonaisuutena toiminnallisesti ja taloudellisesti epätydyttävänä, minkä vuoksi hyvinvointialueen asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen tuli välttämättömäksi. Aluehallitus päätti 19.6.2023 kehottaa viranhaltijoita valmistelemaan esityksen päätöksestä asiakas- ja potilastietojärjestelmäratkaisun yhtenäistämiseksi. Selvitystyön tulosten

perusteella tunnistettiin kaksi etenemisvaihtoehtoa: nykyisin hyvinvointialueen sidosyksikköasemassa olevan Oy Apotti Ab:n järjestelmän tai uuden sidosyksikköhankinnan kautta käyttöön otettavan järjestelmän laajentaminen koko alueelle, tai yhtenäisen järjestelmäkokonaisuuden hankkiminen kilpailutuksen kautta.

Aluehallitus päätti 11.9.2023, että asiakas- ja potilastietojärjestelmäratkaisun yhtenäistämiseksi edetään kilpailuttamalla järjestelmäratkaisut. Valitun etenemistavan myötä hyvinvointialueen tilinpäätökseen kirjattiin Oy Apotti Ab:n irtautumiskorvaukseen liittyvä pakollinen varaus 15 miljoonaa euroa. Taloudellisten vastuiden kohtuullistamisesta neuvotellaan muiden Apotin osakkaiden kanssa, ja taloudellisista vastuista sovitaan osana Apotista irtautumista. Hyvinvointialueen talousarviossa vuodelle 2024 on huomioitu yhteensä 11,4 miljoonaa euroa Apotin ennakoituja kustannuksia vuosina 2024–2026, minkä myötä vuodelle 2023 kirjattu pakollinen varaus Apotin irtautumiskorvauksista ei merkittävästi kasvata hyvinvointialueen talouden tasapainotustarvetta vuosille 2024–2026.

Uudet tehtävät vuonna 2023	euroa	kohdennus
Hoitotakuun toteutus	71 000 000	TH
Hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) rahoittaminen	91 080 000	VH
Kansallinen mielenterveysstrategia	16 250 000	TH
Kotihoidon resurssien riittävyys ja omaishoidon kehittäminen	37 000 000	VH
Lapsi- ja perhepalvelut ja muutosohjelman jatko	4 000 000	SH
Lastensuojelun jälkihuollon laajennus	12 000 000	SH
Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus	4 200 000	SH
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen	8 600 000	SH
Lastensuojelun ja sosiaalipäivystyksen virka-avun maksuttomuus	-332 000	SH
Sosiaalinen luototus	600 000	SH
Uusien tehtävien rahoitus yhteensä vuonna 2023	244 398 000	

1.1.5 Henkilöstö

Toiminnan alkaessa 1.1.2023 henkilöstö siirtyi hyvinvointialueelle alueen kunnista, kaupungeista ja kuntayhtymistä. Osin henkilöstöä myös palkattiin täydentämään sellaisia toimintoja, joissa siirtyvästä henkilöstöstä ei muodostunut toimivaa kokonaisuutta. Tätä täydentävää rekrytointia oli tehty jo vuoden 2022 kuluessa ja sitä jatkettiin vielä vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Ensimmäisen toimintakuukauden lopussa 2023 henkilöstömäärä oli 9 285 poikkileikkaustietona tammikuun viimeiseltä päivältä. Henkilöstömäärä kasvoi toimintavuoden aikana ja vuoden päättyessä, joulukuun viimeisenä päivänä, henkilöstön määrä oli 9 762.

Kasvua on siten ollut toimintavuoden aikana 477 henkilöä ja prosentuaalisesti kasvu oli 5,1 %. Henkilöstörakenteessa tapahtui vuoden aikana normaalia kausittaista vaihtelua, kuitenkin vakinaisten osuus oli sekä alku- että loppuvuonna sama eli noin 80 % henkilöstöstä.

Vuoden 2023 aikana avoimia työpaikkoja oli lähes 3 500, joihin vastaanotettiin liki 17 000 työhakemusta. Vakinaisen henkilöstön ulkoinen lähtövaihtuvuus-% vuonna 2023 oli 14 %. Vakinaisessa palvelussuhteessa aloittaneita oli koko vuoden 2023 aikana 2.037 henkilöä, josta n. 80 % oli sosiaali-, terveys- ja pelastusalan ammattilaisia ja n. 20 % esihenkilö- ja hallintohenkilöstöä. Toimintavuoden aikana painopiste alkavissa vakinaisissa palvelussuhteissa siirtyi vahvemmin sosiaali-, terveys- ja pelastusalan henkilöstöön, kun vuoden alussa oli vielä ollut tarvetta rekrytoida organisaatorakennetta täydentävää esihenkilö- ja hallintohenkilöstöä. Sosiaali-, terveys- ja pelastusalan henkilöstön saatavuus on yleisellä tasolla parantunut toimintavuoden aikana, tosin edelleen on joissakin tehtävissä henkilöstöpulaa.

Sairauspoissaoloja koko vuoden aikana kertyi 4,04 % palvelussuhdepäivistä, mikä tarkoittaa keskimäärin 14,75 poissaolopäivää kalenterivuoden aikana jokaiselta työntekijältä. Saatujen ennakkotietojen pohjalta on Länsi-Uudenmaan poissaoloprosentti selvästi alhaisempi kuin millään muulla hyvinvointialueella. Työkykyneuvotteluja käytiin yli 400 kappaletta vuodessa. Tavoitteena on ollut varhaisen tuen toimintamallimme mukaisesti hakea työntekijöiden ja työterveyshuollon kanssa yhteistyössä tukea työkyvyn häiriötilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Työhyvinvointia ja henkilöstökokemusta on seurattu kuukausittaisilla Pulssi-kyselyillä sekä Työterveyslaitoksen kanssa yhteistyössä toteutetulla hyvin kattavalla työhyvinvointikyselyllä. Jälkimmäisen kyselyn tuloksien työyksikkökohtaisten käsittelyjen yhteydessä on sovittu toimenpiteistä, joilla pyritään parantamaan työhyvinvointia kyseisessä yksikössä.

Työterveyshuollon palvelut on ostettu Mehiläinen Oy:ltä. Palveluun on kuulunut työterveyshuoltopainotteinen sairaanhoito (KL2) ennaltaehkäisevän

työterveyshuollon (KL1) lisäksi. Työterveyshuollon palvelujen käytöstä vuoden 2023 aikana syntyi 5,3 miljoonan euron kustannukset, mikä oli noin 0,8 miljoonaa euroa enemmän kuin oli talousarvion laadinnan yhteydessä arvioitu.

Henkilöstön osaamista on tuettu aihekohtaisilla valmennuksilla, mm. käyttämällä laajoja verkkopohjaisia koulutuksia ja valmennuksia. Esihenkilöillä on ollut käytettävissään toimintokohtaisia valmennuksia ja työpajoja, kuten talouden, digin, hallinnon ja henkilöstöasioiden hoitoa varten. Esihenkilötyön tueksi ja kehittämiseksi toteutettiin usean työpajan valmennuskokonaisuus, jossa käytiin lävitse keskustellen hyvinvointialueen strategiassa vahvistetut arvot ja niiden merkitys ja näkyvyys esihenkilötyössä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa valmisteltiin toimintavuoden aikana henkilöstöä ja esihenkilöitä, työsuojelutoimijoita ja luottamusmiehiä osallistaen. Suunnitelma, joka käsitti sekä palvelujen järjestämiseen että henkilöstöön liittyvät kokonaisuudet, käsiteltiin yhteistoimintaelimenä toimivassa henkilöstötoimikunnassa ja palvelut ja resurssit-lautakunnassa useampaan otteeseen. Aluehallitus vahvisti suunnitelman kokouksessaan 18.12.2023.

Hyvinvointialueella on valmisteltu yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa yhteistoimintasopimus, jossa on vahvistettu yhteistoiminnan organisointi sekä määritetty toimintaprosessit yhteistoiminnallisille käsittelyille. Työsuojelun yhteistoimintaan kuuluvat asiat käsitellään henkilöstötoimikunnassa, minkä lisäksi kullekin palvelualueelle on perustettu työolojaos, jossa käsitellään alueen työsuojeluun liittyviä asioita. Hyvinvointialueella on valittuna 11 kokoaikaista työsuojeluvastuutettua, joiden lisäksi työsuojeluasioita työnantajan vastuulla olevien osalta valmistelee ja käsittelee kaksi päätoimista työsuojelupäällikköä.

1.1.6 Ympäristöasiat

Hyvinvointialueen strategiassa päätettiin ilmasto-ohjelman ja hiilineutraaliustiekartan laatimisesta vuoden 2024 aikana. Alustavien arvioiden mukaan hyvinvointialueen hiilijalanjäljestä merkittävä valtaosa muodostui hankinnoista. Esimerkiksi kiinteistöjen sähkönkulutuksesta tai lämmityksestä aiheutuvat päästöt ovat huomattavasti hankintoja vähäisempiä. Ilmasto-ohjelmassa tullaan määrittelemään myös hiilineutraaliustavoite ja siihen liittyvät toimenpiteet, joista keskeisimmät liittynevät hankintoihin ja kumppanien informaatio-ohjaukseen. Toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia hyvinvointialueen talouteen arvioidaan käytettävissä olevin tiedoin.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankintaohje on hyväksytty aluehallituksessa joulukuussa 2022 (12.12.2022, 196§), jossa todetaan, että hyvinvointialueen hankinnoissa huomioidaan ihmiskaupan torjuminen ja taloudellinen vastuullisuus osana harmaan talouden torjuntaa sekä hankintasopimusten solmimisen ja ylläpidon lähtökohtana on, että palvelun- ja tavarantoimittajat sitoutuvat vastuullisiin toimintatapoihin ja noudattavat hyvää liiketoimintatapaa. Tarjoajille asetetaan hankintakohtaisesti erilaisia vaatimuksia näihin liittyen, jotka tarkistetaan valittavilta toimittajilta. Hyvinvointialue on ottanut 2022 käyttöön järjestelmän yritystietojen, kuten tilaajavastuulain mukaisten tietojen, tarkastamiseksi. Järjestelmään on viety tammikuussa 2023 hyvinvointialueen sopimuskumppanit, jotta varmistetaan näiden yritystietojen jatkuva automaattinen tarkastaminen.

Hyvinvointialue on tavannut marraskuussa 2023 Verohallintoa liittyen harmaan talouden torjuntaan sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastoa liittyen hankintojen valvontaan. Hyvinvointialue on käynnistänyt tiiviimmän yhteistyön Verohallinnon sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa muun muassa henkilöstön koulutusten muodossa.

1.1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Hyvinvointialueen toimintaympäristö

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toimintaympäristö on dynaaminen ja monimuotoinen kattaen laajan kirjon maantieteellisiä, taloudellisia, sosiaalisia ja poliittisia tekijöitä. Alueen väestörakenteessa korostuvat sekä nopea kasvu että ikääntyminen ja muuttuminen yhä monikulttuurisemmaksi, mikä johtaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen kysynnän kasvuun. Talouden osalta hyvinvointialue kamppailee rahoitusvajeen kanssa, mikä luo painetta palveluiden uudelleenjärjestämiseen ja kustannustehokkuuden parantamiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen organisaatorakenne on suunniteltu vastaamaan näihin haasteisiin, mahdollistaen laajat palvelut ja monipuolisen tarjonnan. Tavoitteena on siirtyä ennaltaehkäiseviin ja perustason palveluihin samalla, kun digitalisaatio ja innovatiiviset palvelumallit otetaan laajemmin käyttöön.

Viimeaikaiset ja odotettavissa olevat muutokset, kuten digitaalisten palveluiden kehitys ja väestörakenteen muutokset edellyttävät jatkuvaa sopeutumista. Muutokset ja niihin liittyvät uhkat ja mahdollisuudet tulee tunnistaa sekä pyrkiä samaan aikaan hyödyntämään uusia innovaatioita palveluiden kehittämisessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyrkii vastaamaan strategisella tasolla toimintaympäristön haasteisiin ja mahdollisuuksiin, keskittyen strategian ja toimintasuunnitelman kautta taloudellisen kestävyuden saavuttamiseen, palveluiden laadun parantamiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen riskienhallintapolitiikan mukaisesti riskit jaetaan strategisiin-, operatiivisiin-, taloudellisiin- sekä vahinkoriskeihin. Yhteenveto hyvinvointialueen merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, jotka voivat vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan, koostuu merkittävien osien johtoryhmien toteuttamista riskien arvioinneista.

Strategiset riskit

- Toiminnan jatkuvuuteen ja ICT-järjestelmien yhteensovittamiseen liittyvät riskit; Vaikuttavat suoraan kykyyn toteuttaa strategisia tavoitteita ja jatkaa toimintaa häiriötilanteissa sekä palautua niistä.

Operatiiviset riskit

- Toimintojen käynnistyminen ennen ohjeiden hyväksymistä ja riittävää valvontaa; Liittyy suoraan päivittäiseen toimintaan ja voi aiheuttaa operatiivisia keskeytyksiä.
- Palveluketjujen toimivuuden, henkilöstön veto- ja pitovoimatekijät ja kokonaisulkoistukseen liittyvät riskit; Vaikuttavat päivittäisten palveluprosessien sujuvuuteen ja tehokkuuteen.

Taloudelliset riskit

- Budjetoinnin paikkansapitävyys sekä rahoituksen riittävyyteen liittyvät epävarmuudet; Vaikuttavat taloudelliseen vakauteen ja kykyyn rahoittaa toimintaa.

Vahinkoriskit

- Työturvallisuuteen, tietoturvallisuuteen ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät riskit; Voivat johtaa suoriin vahinkoihin ja vaikuttaa työntekijöiden, asiakkaiden ja asukkaiden turvallisuuteen.

Strategiset ja operatiiviset riskit

- Riskienhallinnan matala kypsyyssaste: Vaikuttaa kykyyn tunnistaa ja hallita riskejä, mikä voi heijastua sekä strategiseen suunnitteluun että päivittäiseen toimintaan.

Toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toiminnan kehityksessä on tunnistettavissa useita keskeisiä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan hyvinvointialueen kykyyn saavuttaa asetetut tavoitteet ja kehittää toimintaansa. Toiminnan kehittymiseen vaikuttavat niin sisäiset kuin ulkoiset seikat, jotka voivat olla joko uhkia tai mahdollisuuksia.

Jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta merkittävä sisäinen tekijä on hyvinvointialueen kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ja integroida ICT-järjestelmiä sekä tehokkaasti että turvallisesti. ICT-järjestelmien turvallinen yhteensovittaminen on edellytys sujuvalle tietovirralle ja päätöksenteon tueksi tarvittavien analytiikan työkalujen kehittämiseksi. Lisäksi riskienhallinnan kypsyyssasteen nostamisella voidaan vaikuttaa suoraan hyvinvointialueen kykyyn tunnistaa, arvioida ja hallita riskejä, jotka voivat aiheuttaa häiriöitä tai keskeytyksiä palvelutuotantoon.

Ulkoisista tekijöistä keskeisiä ovat väestörakenteen muutokset, kuten ikääntyvä väestö, joka vaikuttaa palvelutarpeeseen ja asettaa paineita palvelujen saatavuuden ja laadun varmistamiselle. Henkilöstön veto- ja pitovoimatekijät ja kokonaisulkoistukseen liittyvät haasteet heijastuvat suoraan palveluketjujen toimivuuteen ja kykyyn vastata kasvavaan kysyntään. Taloudelliset tekijät, kuten budjetoinnin paikkansapitävyys ja rahoituksen riittävyys määrittävät resurssien saatavuutta ja kykyä investoida toiminnan kehittämiseen. Rahoitusvajeessa on kyse ensisijaisesti rahoituksen lähtötason riittämättömyydestä, joka lisää painetta talouden nopeaan tasapainottamiseen.

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtuneella perustavanlaatuisella muutoksella on suoria ja epäsuoria vaikutuksia mm. talouteen, kriisinsietokykyyn, huoltovarmuuteen, sisäiseen turvallisuuteen, kyberturvallisuuteen ja kriittiseen infrastruktuuriin. Työturvallisuuteen, tietoturvallisuuteen ja toimitilaturvallisuuteen liittyvät riskit edellyttävät hyvinvointialueelta jatkuvaa valppautta, riskienarviointia ja valmiussuunnittelua voidakseen vastata nopeasti muuttuvan ja monimutkaistuvan turvallisuusympäristön haasteisiin. Ennakoivilla toimenpiteillä riskien hallitsemiseksi mahdollistetaan nopea reagointi, myös uusiin muodostuviin uhkiin. Turvallisuusympäristössä ilmenevien uhkien havaitseminen, niihin varautuminen ja niiden torjuminen vaatii kokonaisvaltaista turvallisuusajattelua ja sen kehittämistä.

Toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat ovat monitahoisia ja niiden hallinta edellyttää jatkuvaa seuranta, arviointia ja kehittämistä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kyky vastata näihin tekijöihin, kehittää joustavia toimintamalleja

ja investoida innovaatioihin määrittelee pitkälti sen tulevaisuuden suunnan ja menestyksen.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää, joilla pyritään varmistamaan mm. tavoitteiden saavuttaminen, toiminnan taloudellisuus, tuloksellisuus ja lainmukaisuus, johdon saaman tiedon oikeellisuus sekä omaisuuden ja resurssien turvaaminen. Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on sisällytetty osaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää, joka tukee organisaation strategisia tavoitteita ja edistää hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Aluevaltuuston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa hyväksytyyn COSO-viitekehyksen mukaisesti, sisäinen valvonta koostuu viidestä osa-alueesta:

Ohjausympäristö; koostuu standardeista, prosesseista ja rakenteista, jotka luovat perustan sisäiselle valvonnalle läpi organisaation. *Aluehallitus hyväksyi vuoden 2023 aikana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen riskienhallintapolitiikan ja riskienhallintasuunnitelma valmistui.*

Riskien arviointi; riskien tunnistaminen ja analysointi, jotka uhkaavat organisaation tavoitteiden saavuttamista. *Riskienhallinta on osa hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää, asioiden valmistelua, hanke- ja projektiohjausta sekä -suunnittelua. Riskejä arvioidaan osana jokapäiväistä työtä.*

Valvontatoimenpiteet; kontrollitoiminnot, joiden avulla pyritään varmistamaan johdon asettamien toimintaohjeiden noudattaminen. *Kontrollitoimintoihin kuuluvat mm. toimivaltuuksien käytön valvonta (päätökset), tietojen oikeellisuuden varmistaminen (esim. laskutus ja palkkaus), käyttöoikeuksien ja asianmukaisten hyväksymismenettelyjen määrittäminen sekä niiden valvonta ja työtehtävien*

eriyttämiset. Väärinkäytökset havaitaan valvontatoimenpiteissä, tarkastusten tuloksena tai tietoa niistä saadaan vuonna 2023 käyttöön otetun Whistleblowing-ilmoituskanavan kautta. Ilmoituskanavaa voi tarvittaessa käyttää anonymisti ja sen kautta tehdyt ilmoitukset tutkitaan ilmoitusmenettelyn mukaisesti.

Tieto ja viestintä; olennainen tieto liikkuu organisaatiossa tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Vuoden 2023 aikana käynnistyi Hyvä hallintotapa -projekti, jonka tavoitteena on hyvinvointialueen toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden sekä lakien, päätösten, sääntöjen ja ohjeiden vaatimustenmukaisuuden varmistaminen.

Seurantatoimenpiteet; sisäisen valvonnan laadun ja toimivuuden jatkuva arviointi. Osa esihenkilöiden ja johdon päivittäistä toimintaa sekä valvontarutiineja. Toimenpiteisiin luetaan mm. johdon raportointi, talousarvion toteutumisen seuranta, toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta, toimintaohjeiden noudattamisen valvonta, toimivallan delegointi, erilliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet, sovittujen riskirajojen seuranta sekä niistä raportointi.

Sisäiseen valvontaan katsotaan kuuluvaksi kolme toistensa kanssa keskinäisriippuvuudessa olevaa kokonaisuutta.

Riskienhallinta pyrkii tunnistamaan ja arvioimaan organisaation tavoitteellista toimintaa uhkaavia sekä mahdollistavia tekijöitä ja turvaamaan toiminnan jatkuvuuden häiriötilanteissa. Vuoden 2023 aikana valmistuneessa riskienhallintasuunnitelmassa kuvataan riskienhallinnan toteuttaminen hyvinvointialueen riskienhallintaprosessin mukaisesti sekä miten prosessin eri vaiheet dokumentoidaan ja raportoidaan. Työturvallisuuslain mukaista riskien arviointia tehdään työyksikkötasolla työssä ilmenevien vaaratekijöiden tunnistamiseksi ja niiden merkitsevyyden arvioimiseksi sekä riskin pienentämiseksi/poistamiseksi. Tämä on osa työsuojelutoimintaa, mutta myös yksikön tuottaman palvelun turvaamista sekä toimintaan liittyvien vaaratilanteiden ennakoimista.

Omavalvonta tähtää palveluiden laadun, asiakasturvallisuuden ja palvelutasovaatimusten täyttymiseen. Omavalvontaohjelman tehtävänä on

varmistaa, että hyvinvointialueen toteuttamalla omavalvonnalla asiakkaat saavat perusoikeuksien heille turvaamat, tarpeidensa mukaiset palvelut oikeaan aikaan, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti, laadukkaasti ja turvallisesti.

Omavalvontaohjelma määrittää ja ohjaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämien palvelujen omavalvontaa. *Omavalvontaohjelmaan perustuvat vuonna 2023 valmistuneet palveluiden omavalvontasuunnitelmat kuvaavat ja ohjaavat kunkin toiminnon omavalvonnan käytännön toteutuksen, mukaan lukien epäkohtien korjaamisprosessit ja riskien tunnistamisen sekä niiden ehkäisy.*

Sisäinen tarkastus toimii riippumattomana arvioijana, joka varmistaa hyvän johtamis- ja hallintotavan toteutumista ja antaa suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on järjestänyt riippumattoman sisäisen tarkastuksen tukemaan johtoa valvontavelvollisuutensa täyttämässä. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta sekä antaa arviointinsa perusteella suosituksia ja kehitysehdotuksia. Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa ja on osa konsernihallintoa. Sisäinen tarkastus on järjestetty hyvinvointialueen omana toimintana ja se on sijoitettu hallinnollisesti osaksi Strategia ja johdon tuki -yksikköä. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoistaan tarkastuskohteiden lisäksi aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle.

Vuoden 2023 tärkeimpänä tavoitteena on ollut sisäisen tarkastuksen yksikön saattaminen toimintavalmiuteen siten, että suunnitelman mukaiset tarkastukset on mahdollista aloittaa vuoden 2024 alussa. Sisäisen tarkastuksen tehtävät ovat näin ollen vuoden 2023 aikana painottuneet toiminnon perustamiseen ja yksikön kyvykkyyden rakentamiseen. Osana tätä, sisäisen tarkastuksen toimintaohje, jossa määritellään sisäisen tarkastuksen tarkoitus, toimivalta ja vastuu, on laadittu ja hyväksytty vuoden 2023 aikana. Lisäksi sisäisen tarkastuksen painopisteet sekä tarkastussuunnitelma vuodelle 2024 on laadittu ja hyväksytty. Hyväksytyt suunnitelman mukaiset tarkastukset ovat käynnistyneet vuoden 2024 alussa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöt

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät sekä vastuut on määritelty Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännössä. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialuekonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Aluehallitus, hyvinvointialuejohtaja, esihenkilöt ja viranhaltijat ovat vastuussa näiden toimintojen toteuttamisesta ja seurannasta omilla vastuualueillaan. Henkilöstön velvollisuutena on toimia annettujen tavoitteiden ja ohjeiden mukaisesti, ylläpitää ammatillista osaamistaan sekä raportoida esihenkilöilleen havaitsemistaan epäkohdista.

Lisäksi hyvinvointialueen riskienhallintaa ohjaa aluehallituksen päättämä riskienhallintapolitiikka sekä hyvinvointialuejohtajan erikseen hyväksymät toimintaohjeet. Riskienhallintapolitiikassa on määritelty ja kuvattu laajemmin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet, ohjausmalli, vastuut, arviointi sekä kehittäminen. Riskienhallinnan toimeenpanosta ohjeistetaan riskienhallintasuunnitelmalla, jossa kuvataan riskienhallinnan toteuttaminen hyvinvointialueen riskienhallintaprosessin mukaisesti sekä miten prosessin eri vaiheet dokumentoidaan ja raportoidaan.

Kokonaisvaltainen lähestymistapa sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan varmistaa, että nämä prosessit ovat osa jokapäiväistä johtamista ja työn toteutusta kaikilla organisaation tasoilla. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta auttavat johtoa ja esihenkilöitä havaitsemaan toimintaan liittyvät riskit ja varmistaa, että ne pysyvät hyväksyttävällä tasolla.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toimintaympäristö on dynaaminen ja haasteellinen. Väestörakenteen sekä nopea kasvu että ikääntyminen ja muuttuminen yhä monikulttuurisemmaksi, johtaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen kysynnän kasvuun. Samanaikaisesti rahoitusvaje painottaa palveluiden uudelleenjärjestämisen ja kustannustehokkuuden merkitystä. Alueen organisaatorakenne on suunniteltu vastaamaan näihin haasteisiin ja strategiset tavoitteet keskittyvät taloudellisen kestävyuden saavuttamiseen, palveluiden laadun parantamiseen sekä asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Hyvinvointialueen kohtaamat merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät ovat moninaisia, sisältäen strategisia, operatiivisia, taloudellisia ja vahinkoriskejä. Strategiset riskit, kuten ICT-järjestelmien yhteensovittamisen haasteet, voivat vaikuttaa merkittävästi toiminnan jatkuvuuteen. Operatiiviset riskit, kuten palveluketjujen toimivuus ja henkilöstöön liittyvät tekijät heijastuvat suoraan palveluprosessien sujuvuuteen. Taloudelliset riskit ja vahinkoriskit vaikuttavat taloudelliseen vakauteen sekä keskeytyksettömän toiminnan varmistamiseen. Erilaisten riskien vuorovaikutus luo keskinäisriippuvuuksia, jotka vahvistavat niiden yhteisvaikutusta ja vaikuttavat hyvinvointialueen kykyyn vastata haasteisiin tehokkaasti.

Sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteinä ohjausympäristön vahvistaminen, riskienhallinnan kypsyyssasteen nostaminen, valvontatoimenpiteiden tarkentaminen, tieto- ja viestintäprosessien parantaminen sekä seuranta-toimenpiteiden jatkuva kehittäminen ovat keskeisessä asemassa voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta on tärkeää, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kykenee sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Väestörakenteen muutokset ja taloudelliset haasteet edellyttävät resurssien harkittua käyttöä ja investointeja innovatiivisiin palvelumalleihin. Sisäisen valvonnan kehittäminen on keskeisessä asemassa hyvinvointialueen kyvyllä vastata toimintaympäristön uhkiin ja mahdollisuuksiin sekä asukkaiden hyvinvoinnin ja palveluiden laadun edistämiseksi. Olennaista on panostaa myös henkilöstön koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen, jotta työntekijät ymmärtävät roolinsa sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa. Digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä riskienhallinnan prosessien tehostamisessa ja läpinäkyvyyden lisäämisessä tulee kasvattaa.

1.3 Kokonaistalouden tarkastelu

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Tuloslaskelma, 1000 €	2023	2022
Toimintatuotot	181 345	34 160
Toimintakulut	-1 951 216	-34 102
Toimintakate	-1 769 872	59
Valtionrahoitus	1 667 668	0
Rahoitustuotot ja -kulut	7	-59
Korkotuotot	221	0
Muut rahoitustuotot	35	0
Korkokulut	-109	-58
Muut rahoituskulut	-139	-1
Vuosikate	-102 197	0
Poistot ja arvonalentumiset	-4 827	0
Satunnaiset kulut	-15 000	0
Tilikauden tulos	-122 024	0
Tilikauden alijäämä	-122 024	0
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-9 %	100 %
Vuosikate/Poistot, %	2117 %	
Vuosikate, euroa/asukas	-206,41	0
Hyvinvointialueen asukasmäärä*	495 107	486 275
* tilastokeskuksen ennakkotieto		

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi valtionrahoituksella.

Hyvinvointialueen toimintatuotot olivat yhteensä 181,4 milj. euroa ja toimintakulut yhteensä 1 951,2 milj. euroa. Hyvinvointialueen toimintakate oli näin 1 769,9 milj. euroa alijäämäinen.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä investointien kattamiseen.

Hyvinvointialueen valtion rahoitus tilikaudella 2023 oli yhteensä 1 667,7 milj. euroa. Rahoitustuotot ja -kulut olivat 7 372 euroa. Vuosikate muodostui näin 102,2 milj. euroa alijäämäiseksi.

Poistot ja arvonalentumiset olivat 4,8 milj. euroa ja satunnaiset kulut 15 milj. euroa.

Tulos ja alijäämä

Tilikauden tulokseksi muodostui - 122,0 milj. euroa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poisto-ero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Tilikauden alijäämä on tilikaudelle jaksoitettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää omaa pääomaa.

Tilikauden tulos oli 122 023 987 euroa alijäämäinen.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon hyvinvointialueen varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta on yli- tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirta osoittaa, miten alijäämäinen nettorahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-102 197	0
Satunnaiset erät, netto	-15 000	0
Tulorahoituksen korjaukset	46 264	0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 568	-353
Rahoitusosuudet investointeihin	0	353
Toiminnan ja investointien rahavirta	-77 500	0
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-69	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	48 030	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-116 000	156 313
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-68 039	156 313
Rahavarojen muutos	-145 539	156 313
Rahavarat 31.12.	14 928	158 331
Siirtyneet rahavarat	2 135	
Rahavarat 01.01.	158 331	2 018
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-77 500	0
Investointien tulorahoitus, %	1556 %	
Lainanhoitokate	573	
Kassan riittävyys, pv	3	1 692
Asukasmäärä*	495 107	486 275

* tilastokeskuksen ennakkotieto

Hyvinvointialueen toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2023 on ollut -77,5 milj. euroa. Tämä kuvaa hyvinvointialueen kokonaistalouden rahoitusjäämää. Rahoitusjäämää on tilikauden aikana katettu nostamalla lyhytaikaista lainaa noin 48 milj. euroa. Loppuosa rahoitusjäämästä on tullut katetuksi kassasta, joka perustuu yleiskatteeseen rahoitukseen. Valtio maksoi etupainotteisesti vuoden 2022

lopulla hyvinvointialueille maksuvalmiuden varmistamiseksi osan vuodelle 2023 kuuluvasta yleiskatteisesta rahoituksesta, joka on kasvattanut hyvinvointialueen kassaa alkuvuonna.

1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase, 1000 €

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	153 944	0	OMA PÄÄOMA	-26 989	0
Aineettomat hyödykkeet	912	0	Peruspääoma	95 035	0
Aineettomat oikeudet	649	0	Tilikauden alijäämä	-122 024	0
Ennakkomaksut	263	0			
Aineelliset hyödykkeet	16 979	0	PAKOLLISET VARAUKSET	46 264	0
Maa- ja vesialueet	247	0	Muut pakolliset varaukset	46 264	0
Rakennukset	3 753	0	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	566	47
Kiinteät rakenteet ja laitteet	300	0	Lahjoitusrahastojen pääomat	286	47
Koneet ja kalusto	12 416	0	Muut toimeksiantojen pääomat	280	0
Muut aineelliset hyödykkeet	31	0			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	232	0	VIERAS PÄÄOMA	270 146	162 309
Sijoitukset	136 052	0	Pitkäaikainen vieras pääoma	1 054	0
Osakkeet ja osuudet	136 011	0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 054	0
Muut saamiset	42	0	Lyhytaikainen vieras pääoma	269 092	162 309
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	22	0	Joukkovelkakirjalainat	48 000	0
Muut toimeksiantojen varat	22	0	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	69	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	136 022	162 309	Saadut ennakot	168	0
Vaihto-omaisuus	5 057	0	Ostovelat	93 339	8 762
Aineet ja tarvikkeet	5 057	0	Muut velat	11 281	243
			Siirtovelat	116 235	153 304
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	289 987	162 309
Saamiset	116 037	3 977	Taseen tunnusluvut		
Lyhytaikaiset saamiset	116 037	3 977	Omavaraisuusaste, %	-9 %	
Myyntisaamiset	17 910	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	0,01 %	475 %
Lainasaamiset	120	0	Kertynyt alijäämä, 1000 €	-122 024	0
Muut saamiset	30 994	3 751	Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	-246,46	0
Siirtosaamiset	67 013	226	Lainakanta 31.12.	49 123	0
Rahat ja pankkisaamiset	14 928	158 331	Lainat euroa/asukas	99,22	0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	289 987	162 309	Lainat ja vuokravastuut 31.12.		
			Lainasaamiset 31.12.	0	0
			Asukasmäärä*	495 107	486 275
			* tilastokeskuksen ennakkotieto		

1.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

	2023		2023
TULOT	1000 €	MENOT	1000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	181 345	Toimintakulut	1 951 216
Valtion rahoitus	1 667 668	Korkokulut	109
Korkotuotot	221	Muut rahoituskulut	139
Muut rahoitustuotot	35	Satunnaiset kulut	15 000
		Tulorahoituksen korjauserät	
		Pakollisten varausten muutos	-46 264
		- Pakollisten varausten lisäys	-46 264
		Investoinnit	
Rahoitustoiminta		Investointimenot	6 568
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	48 030	Rahoitustoiminta	
Kokonaistulot yhteensä	1 897 298	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	69
		Kokonaismenot yhteensä	1 926 837

1.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hyvinvointialueuudistus astui voimaan 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistymisvaiheessa huomio toimintojen järjestämisessä on erityisesti keskittynyt prosessien vakauttamiseen. Palvelutuotannossa toiminnot saatiin vakautettua suhteellisen nopeasti, mutta konsernihallinnon prosesseissa tilanne tasaantui tilikauden puoliväliin mennessä. Hyvinvointialueen toimintaa on kehitetty alkuvaiheesta alkaen voimallisesti ja johdonmukainen kehitystyö on jatkunut vuonna 2024. Kehitys on kohdentunut palveluiden ja prosessien harmonisointiin, hyvinvointialueelle siirtyneiden sopimusten yhtenäistämiseen, johtamisessa ja palveluiden tuottamisessa tarvittavien tietorakenteisiin, digipalveluiden edistämiseen, toiminnan ja talouden raportointiin, organisaation toimintapolitiikkojen luomiseen sekä strategian toimeenpanoon liittyvien dokumenttien kuten palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmisteluun ja vahvistamiseen.

Hyvinvointialueelle onkin muodostunut toiminnallisesti erittäin vahva pohja kehittää palveluja ja hallinnollisia toimintoja tulevaisuudessa.

Merkittävimmät haasteet hyvinvointialueen toiminnassa liittyvät erityisesti talouden tasapainoon. Hyvinvointialueiden rahoitus on vuonna 2023 ollut merkittävästi siirtyneitä tuotannon reaaliskustannuksia matalampi, mistä seurauksena hyvinvointialueet tekevät yhteensä n. 1,4 mrd:n euron alijäämän. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alijäämä vuonna 2023 on ollut 122 milj. euroa. Tästä operatiivisen toiminnan alijäämä on ollut n. 80 milj. euroa, ja loppuosa n. 42 milj. euroa, selittyy kertaluonteisilla pakollisilla varauksilla.

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan hyvinvointialueiden on katettava taseeseen muodostuneet alijäämät enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tämän perusteella tilikaudelta 2023 syntyneet alijäämät tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Talouden tasapainottamiseksi hyvinvointialueella on käynnistetty mittava talouden tasapainotustyö vuoden 2023 aikana. Tasapainotukset on käynnistetty vuoden 2023 aikana ja tasapainotustavoitteita on sisällytetty laaja-alaisesti palvelustrategiaan, jonka toimeenpano on käynnistynyt 1.1.2024 aikana. Lisäksi vuoden 2024 talousarvioon on sisällytetty tasapainotusohjelma, jonka perusteella menojen kasvua on määrä leikata n. 50 milj. euroa vuoden 2024 aikana. Vuonna 2024 hyvinvointialue tulee nykyisen ennusteen perusteella tekemään maltillisen alijäämän, mutta tasapainotustoimenpiteiden myötä tuloksen ennakoidaan kääntyvän positiiviseksi vuodesta 2025 alkaen. Tavoitteena on synnyttää vuosina 2025 ja 2026 ylijäämää siten, että sillä saadaan katettua hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuodelta 2023 sekä mahdollisesti vuodelta 2024 syntyneet alijäämät.

Sopeutustoimenpiteet ovat laaja-alaisia ja niitä toteutetaan läpi organisaatio palvelutuotannosta hallinnollisiin toimintoihin. Toimenpiteet luonteeltaan ovat kulujen leikkauksia, tuottojen kasvattamista sekä tuottavuuden parantamista. Talouden sopeuttamisessa peruseriaatteena on ollut, että lakisääteiset palvelut turvataan sopeutuksista huolimatta.

Toimenpiteet ovat lähteneet toteutumaan suunnitellusti, mutta riskinä on, että osassa toimenpiteitä toteutuminen viivästyy tai taloudellinen vaikutus jää ennakoitua matalammaksi. Taloudellista tilannetta seurataan säännöllisesti kuukausittain ja tarvittaessa toimenpiteitä laajennetaan.

Nykyisen ennusteen perusteella hyvinvointialueen talouden ennakoidaan tervehtyvän kuluva vuosikymmenen puolivälin aikana ja pidemmällä aikavälillä rahoitusmallin ennakoidaan rahoittavan hyvinvointialuetta riittävästi tuloksen näkökulmasta. Myöskään velkaantuminen ei näyttäydy hyvinvointialueelle haasteena sillä tulevien vuosien investointitalous ei muotoudu hyvinvointialueen talouden kokoon nähden erityisen raskaaksi ja vuosikatteen vahvistuminen parantaa investointien omarahoitusosuutta ja pienentää siten lainarahoituksen tarvetta.

Rahoitusjärjestelmän kannustinmekanismeista johtuen rahoituksen riittävyys pitkällä aikavälillä on riippuvainen siitä, miten hyvinvointialue kykenee parantamaan palveluidensa ja hallinnollisten toimintojen tuottavuutta. Nykyisten tuotannon kehittämissuunnitelmien perusteella tähän pitäisi olla erinomaiset valmiudet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.

1.4 Konsernin toiminta ja talous

1.4.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Hyvinvointialueen konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhteisöt, joita ovat Uudenmaan Vammaispalvelut Oy, Uudenmaan työterveys Oy ja Sosiaalitalo Oy sekä HUS-yhtymä. Osakkuusyhteisöjä ovat yhteisöt, joissa hyvinvointialueella on vähintään 20 prosentin ja enintään 50 prosentin omistus.

Hyvinvointialueella on lisäksi omistuksia 12 muussa yhtiössä mutta näitä yhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen hyvinvointialueen omistuksen vähäisyydestä johtuen.

<u>Pienosakkuudet</u>	<u>Y-tunnus</u>	<u>Omistusosuus</u>
Sarastia Oy	2360731-5	0,04 %
Maakuntien tilakeskus Oy	2809806-2	0,52 %
Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy	3172148-4	1,93 %
DigiFinland Oy	2859355-7	2,89 %
Oy Apotti AB	2699989-5	3,48 %
Seure Henkilöstöpalvelut Oy	0800415-3	0,07 %
2M-IT Oy	2859795-3	0,03 %
Kuntien Tiera Oy	2362180-3	0,00 %
Espoo Catering	2716134-9	0,10 %
Istekki Oy	2292633-0	0,05 %
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy	3324881-1	4,17 %
Karjaan Puhelin Oy	0202975-5	0,04 %
<u>Osakkuusyhteisöt</u>	<u>Y-tunnus</u>	<u>Omistusosuus</u>
Sosiaalitalo Oy	1765926-6	45,71 %
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	1765939-7	33,63 %
Uudenmaan Työterveys Oy	2791263-2	30,91 %
<u>Yhtymät</u>	<u>Y-tunnus</u>	<u>Omistusosuus</u>
HUS	1567535-0	31,30 %

Taulukko: Hyvinvointialueen konserniomistukset

1.4.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Hyvinvointialueen konserniohjauksen järjestäminen perustuu hyvinvointialueen hallintosääntöön. Hallintosäännön 41 §:n mukaan aluehallituksen tehtävänä on vastata hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta sekä hyvinvointialueen järjestämismvastuulle kuuluvien palvelujen muiden tuottajien ohjauksesta ja valvonnasta (esim. HUS-yhtymä). Lisäksi aluehallituksen tehtävänä on vastata hyvinvointialuekonsernin konserniohjauksen ja konsernivalvonnan järjestämisestä sekä konserniohjauksen periaatteiden ja konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden valmistelusta.

Hallintosäännön 90 §:n mukaan hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on edustaa tai määrätä hyvinvointialueen edustajan yhteisöjen ja säätiöiden yhtiö- ja vuosikokouksiin ja vastaaviin sekä antaa toimiohjeet edustajille, siltä osin kuin toimivalta ei kuulu aluehallitukselle tai aluehallitus ei kokousaikataulusta johtuen voi nimetä edustajaa. Lisäksi hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on nimetä hyvinvointialueen ehdokkaat yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimiin ja

tilintarkastajiksi sekä antaa ohjeet hyvinvointialuetta yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille hyvinvointialueen kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, siltä osin kuin toimivalta ei kuulu aluehallitukselle tai aluehallitus ei kokousaikataulusta johtuen voi nimetä edustajaa.

Hyvinvointialuejohtaja vastaa myös hyvinvointialueen ennakkokannan antamisesta konserniohjeen edellyttämissä asioissa.

Hyvinvointialueella ei ole tytäryhteisöjä, jolle hyvinvointialue erikseen asettaisi tavoitteita omistajaohjauksen näkökulmasta. Kuitenkin hyvinvointialue on tilikauden aikana pyrkinyt aktiivisesti vaikuttamaan konserniyhteisöjen toimintaan mm. osakaskokousten ja yhtiökokousten kautta. Myös hallitustyöskentelyyn osallistuminen tietyissä yhtiöissä on tärkeä omistajaohjauksen muoto vaikkakin hyvinvointialueen nimeämä edustaja toimii hallitustehtävässään ensisijaisesti yhtiön edustajana.

Konserni- ja omistajaohjauksen käytännön valmistelu toteutuu siten, että hyvinvointialue nimeää edustajat yhtiökokouksiin, osakaskokouksiin ja vastaaviin kokouksiin sekä antaa tarvittaessa ohjeistuksen edustajille. Erillinen ohjeistus annetaan erityisesti silloin kun yhtiökokouksessa tai muussa päättävässä elimessä päätetään merkittävistä, tavanomaisesta päätöksenteosta poikkeavista asioista, tai jos ennakkollisesti on tiedossa, että pohjaesityksistä tullaan tekemään poikkeavia esityksiä kokouksessa. Hyvinvointialuejohtaja on tilikauden aikana tehnyt hallintosäännön mukaisesti päätökset ehdokkaiden nimeämisestä sekä tarvittavista ohjeistuksista.

Poikkeuksen edellä kuvattuun prosessiin muodostaa HUS-yhtymän yhtymäkokousedustajan nimeäminen ja ohjeistaminen, josta vastaa aluehallitus. Aluehallitus päättää edustajan nimeämisestä ja toimiohjeen antamisesta kunkin yhtymäkokouksen osalta erikseen.

1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hyvinvointialueen konsernirakenne on muodostunut hyvinvointialueuudistuksen liikkeenluovutuksen mukana siirtyneiden osakeomistusten sekä hyvinvointialueen itse päättämien osakkuuksien hankinnan perusteella. HUS-yhtymän jäsenyys perustuu järjestämislakiin.

Tilikauden aikana hyvinvointialueelle on uusina osakkuuksina tullut Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n sekä Espoo Catering Oy:n osakkuudet. Seure Oy:n osakkuus on perustunut hyvinvointialueen vuokratyövoiman hankintojen keskittämistä koskevaan periaatepäätökseen. Espoo Catering Oy:n osakkuus on luonteeltaan väliaikainen ja sillä on turvattu hyvinvointialueuudistuksen siirtymävaiheessa aterihuollon toiminnot Espoon alueella. Tilikauden aikana on päätetty Sosiaalitaito Oy:n purkautumisesta vuoden 2024 aikana, sillä yhtiön toiminta on vuosien aikana supistunut merkittävästi, jonka perusteella toiminnan jatkaminen osakeyhtiömuotoisena on todettu olevan kannattamatonta.

Tilikauden aikana hyvinvointialueella on käynnistetty inhouse-hankintojen tarkoituksenmukaisuutta osana tuotantomallien arviointia. Selvitystyötä on määrä jatkaa vuoden 2024 aikana, jonka perusteella tehdään päätökset mahdollisista tuotanto- ja hankimallien muutoksista. Tämä voi vaikuttaa nykyisiin yhtiöomistuksiin, mikäli palveluiden hankkiminen yhtiöiltä päättyisi. Hyvinvointialue on tehnyt tilikauden aikana periaatepäätöksen asiakas- ja potilastietojärjestelmän kilpailuttamisesta markkinaehtoisesti. Tämän perusteella Oy Apotti Ab:n osakkuuden päättämisestä on käynnistetty neuvottelut osakkaiden välillä vuoden 2023 aikana. Päätös mahdollisesta irtautumisesta on määrä tehdä keväällä 2024.

1.4.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä ja konsernitilinpäätös

Hyvinvointialueen konsernirakenteen arvioidaan säilyvän pääpiirteittäin nykyisen kaltaisena myös tulevaisuudessa.

Hyvinvointialueella on käynnistetty omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen valmistelu, jossa määritellään omistajatavoitteet sekä

konserniohjauksen tarkemmat käytännöt. Nämä muodostavat konserni- ja omistajaohjauksen valmistelulle sekä päätöksenteolle johdonmukaiset puitteet. Hyvinvointialue jatkaa aktiivista omistajaohjausta kaikkien omistettavien yhteisöjen osalta sekä arvioi säännöllisesti nykyisten tuotanto- ja hankintamallien tarkoituksenmukaisuutta.

Hyvinvointialueen nykyisiin konserniomistuksiin ei liity hyvinvointialueen toiminnan tai talouden kannalta oleellisia riskejä. Takausvastuut ovat maltilliset ja takausvastuiden ennakoitaan pienentyvän tulevaisuudessa, mikäli hyvinvointialueen osakkuus Oy Apotti Ab:ssa päättyy vuoden 2024 aikana. Oy Apotti Ab:sta irtautumiseen liittyy erinäisten talouden vastuiden siirtyminen irtautuvilta osakkailta jääville osakkaille. Vastuiden siirtymiseen liittyvän mahdollisen kompensatiokorvauksen perusteella hyvinvointialue on kirjannut vuoden 2023 tilinpäätökseen 15 milj. euron suuruisen pakollisen varauksen. Lopullinen kompensatiokorvaus määrittyy yhtiön osakkaiden välisissä neuvotteluissa.

1.4.5 Konsernivalvonnan järjestäminen

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia.

Hyvinvointialueen harjoittama konsernivalvonta nykyisessä konsernirakenteessa on vähäistä, sillä hyvinvointialueella ei ole varsinaisia tytäryhtiöitä, jotka kuuluisivat konsernivalvonnan piiriin. Edellisestä huolimatta hyvinvointialue seuraa aktiivisesti konserniyhteisöjen toimintaa erityisesti osakkuusyhteisöjen osalta.

Osakkuusyhteisöihin kohdistuva konsernivalvonta toteutuu erityisesti yhtiö- ja osakaskokouksiin valmistautumisen kautta. Hyvinvointialueen omistaja- ja konserniohjauksesta vastaava talouden vastuualue seuraa osakkuusyhteisöjen toiminnan ja talouden kehittymistä mm. tilinpäätösseurannalla ja hallitustyöskentelyn kautta sekä tarkastaa yhtiökokouksissa päätettävät asiat osana yhtiökokousedustajan ohjeistamista.

HUS-yhtymän osalta konsernivalvontaa toteutetaan HUS:n järjestämissopimuksen mukaisten yhteistyöelimien kautta, joista keskeisin on Johdon yhteistyökokous JYK. Hyvinvointialueella HUS-ohjauksesta vastaa Erikoissairaanhoidon ohjauksen palvelulinja sekä ohjauksen näkökulmasta riippuen konsernipalveluiden alaiset vastualueet.

1.4.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA, 1000 €	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	899 814
Toimintakulut	-2 662 662
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-77
Toimintakate	-1 762 925
Valtionrahoitus	1 667 668
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	1 871
Muut rahoitustuotot	215
Korkokulut	-3 828
Muut rahoituskulut	-218
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 960
Vuosikate	-97 217
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-42 990
Arvonalentumiset	-951
Poistot ja arvonalentumiset	-43 942
Satunnaiset erät	
Satunnaiset kulut	-15 000
Satunnaiset erät	-15 000
Tilikauden tulos	-156 159
Tilikauden verot	-30
Laskennalliset verot	-51
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-140
Tilikauden alijäämä	-156 380
Tuloslaskelman tunnusluvut	
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-34 %
Vuosikate/Poistot, %	221 %
Vuosikate, euroa/asukas	-0,20
Hyvinvointialueen asukasmäärä*	495 107
* tilastokeskuksen ennakkotieto	

Konsernin rahoituslaskelma, 1000 €	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	-97 217
Satunnaiset erät	-15 000
Tilikauden verot	-30
Tulorahoituksen korjauserät	44 826
Tulorahoituksen korjauserät	-241
Pakolliset varaukset	45 066
	<hr/>
	-67 422
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-82 366
Rahoitusosuudet investointimenoihin	165
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 128
	<hr/>
	-81 073
Toiminnan ja investointien rahavirta	-148 495
Rahoituksen rahavirta	
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	49 996
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 989
Lyhytaikaisten lainojen muutos	48 030
	<hr/>
	86 036
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	519
Vaihto-omaisuuden muutos	322
Saamisten muutos	-71 502
Korottomien velkojen muutos	-9 707
	<hr/>
	-80 368
Rahoituksen rahavirta	5 668
Rahavarojen muutos	-142 827
Rahavarat 31.12.	58 654
Rahavarat 1.1.	201 481
Rahavarojen muutos	-142 827
Rahoituslaskelman tunnusluvut	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-148 495
Investointien tulorahoitus, %	118 %
Lainanhoitokate	6
Kassan riittävyys, pv	8

Konsernitase, 1000 €

VASTAAVAA	31.12.2023	1.1.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	539 924	503 788
Aineettomat hyödykkeet	22 172	23 601
Aineettomat oikeudet	12 099	12 866
Muut pitkävaikutteiset menot	9 809	10 735
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	263	0
Aineelliset hyödykkeet	479 514	443 738
Maa- ja vesialueet	4 950	4 575
Rakennukset	323 541	204 678
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 139	10 991
Koneet ja kalusto	57 655	45 155
Muut aineelliset hyödykkeet	1 596	1 380
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	81 633	176 959
Sijoitukset	38 239	36 449
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	24 113	22 986
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	14 057	13 395
Muut saamiset	69	69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 586	2 227
Lahjoitusrahastojen varat	2 564	2 206
Muut toimeksiantojen varat	22	22
VAIHTUVAT VASTAAVAT	244 218	316 194
Vaihto-omaisuus	17 727	18 093
Aineet ja tarvikkeet	17 727	18 093
Saamiset	167 837	96 620
Lyhytaikaiset saamiset	167 837	96 620
Myyntisaamiset	49 392	65 165
Lainasaamiset	120	0
Muut saamiset	40 556	13 487
Siirtosaamiset	77 769	17 969
Rahat ja pankkisaamiset	58 654	201 481
VASTAAVAA	786 728	822 209

VASTATTAVAA	31.12.2023	1.1.2023
OMA PÄÄOMA	-58 445	97 935
Peruspääoma	95 035	95 035
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 900	2 900
Tilikauden yli-/alijäämä	-156 380	0
VÄHEMMISTÖOSUUDET	240	101
PAKOLLISET VARAUKSET	58 500	13 477
Eläkevaraukset	161	182
Muut pakolliset varaukset	58 340	13 295
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 130	2 253
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 851	2 253
Muut toimeksiantojen pääomat	280	0
VIERAS PÄÄOMA	783 302	708 444
Pitkäaikainen vieras pääoma	311 030	275 141
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	309 573	273 730
Saadut ennakot	0	0
Muut velat	891	894
Laskennalliset verovelat	565	516
Lyhytaikainen vieras pääoma	472 272	433 303
Joukkovelkakirjalainat	48 000	0
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 393	10 096
Saadut ennakot	17 145	15 690
Ostovelat	153 064	82 078
Muut velat	27 456	15 046
Siirtovelat	215 214	310 394
Lyhytaikainen vieras pääoma	472 272	433 303
VASTATTAVAA	786 728	822 209
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	-7,59 %	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	29,84 %	
Kertynyt alijäämä, 1000 €	-153 480	
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €/asukas	-310	
Lainakanta 31.12.	368 966	
Lainat euroa/asukas	745	
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	597 301	
Lainasaamiset 31.12.	0	
Asukasmäärä*	495 107	
* tilastokeskuksen ennakkotieto		

1.5 Tilikauden tuloksen käsittely

1.5.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden 2023 tulos on 122 023 987,04 euroa alijäämäinen.

Aluehallitus esittää, että tilikauden alijäämä 122 023 987,04 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- /alijäämätilille.

1.5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Taloussuunnitelmakaudella merkittävin talouden tasapainotus on ajoitettu vuodelle 2024, painaen pysyväisluontoisilla toimilla nettomenotaso rahoituksen näkökulmasta kestäväälle tasolle. Tämän lisäksi palvelustrategisten toimenpiteiden täytäntöönpano laskee menojen kasvupainetta pitkällä aikavälillä, esimerkiksi raskaiden palveluiden tarpeen kasvua leikkaamalla ja toiminnan kustannustehokkuutta ja -vaikuttavuutta parantamalla. Talouden tasapainotustoimien vaiheistamista kuvattiin tarkemmin kappaleessa 1.1.3.

Hyvinvointialueiden pidemmän aikavälin rahoitustasoon liittyy kuitenkin edelleen epävarmuutta. Rahoituslain mukaan rahoitusta tullaan korjaamaan kansallisella tasolla kaksi vuotta aiemmin toteutuneen alijäämän mukaisesti. Käytännössä siis vuoden 2023 hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä (noin 1,4 mrd. euroa) tulee korottamaan vuoden 2025 rahoitusta vastaavasti. Samoin vuoden 2024 todennäköinen alijäämä korottavat vuoden 2026 rahoitusta. Hyvinvointialueiden alijäämä näyttää suurelta (n. 800–900 milj. euroa) vielä vuonna 2024 voimassa olevien talousarvioiden perusteella. Rahoitusmallin korjauserät on rakennettu niin, että niillä kannustetaan talouden tasapainottamiseen etupainoisesti: tasokorotus tehdään hyvinvointialueiden kokonaisrahoitukseen ja siten se jakautuu hyvinvointialueille näiden rahoitusosuuksien suhteessa, riippumatta siitä miltä hyvinvointialueilta alijäämä on syntynyt. Näin ollen mallin kannustinmekanismista hyötyvät ne hyvinvointialueet, jotka tekevät talouden tasapainotustaan etupainoisesti.

Jos Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue onnistuu pitämään kiinni voimassa olevasta talousarviosta vuoden 2024 aikana, näyttää tulevaisuuden taloustilanne kohtuulliselta. Haastetta hyvinvointialueille aiheuttaa kuitenkin valtiontalouden tilanne. Hyvinvointialueet muodostavat suuren osan koko valtion budjetista, ja näin ollen myös haasteet valtiontaloudessa tulevat väistämättä heijastumaan hyvinvointialueilla. Ilmiötä voimistaneen aiemmassa kappaleessa kuvatut rahoituksen korjauserät, sillä vaikka ne parantavat hyvinvointialueiden taloutta, ne vastaavasti heikentävät valtion taloustilannetta.

2 Talousarvion toteutumisvertailu

2.1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen

Alkuvuoden tärkein tavoite oli palveluiden turvaaminen ja vakautuminen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle

Hyvinvointialueen ensimmäinen järjestämisvastuullinen vuoden alussa toiminnassa korostui palveluiden turvaaminen alueen asukkaille ja asiakkaille muutosvaiheessa. Alkuvuoden aikana hyvinvointialueella oli käynnissä toiminnan vakauttamisen prosessit palvelutuotannossa ja konsernihallinnossa. Palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen vuodenvaihteessa ja alkuvuonna sujui pääosin hyvin. Käynnistämävaiheeseen liittyvät häiriöt korjautuivat ja toiminta vakiintui lähes kaikilta osin toisen kvartaalin aikana.

Hyvinvointialueen strategiassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen strategian lokakuussa 2022 (25.10.2022 § 69) sekä joulukuussa (13.12.2022 § 88) talousarvion ja -suunnitelman vuosille 2023–2025.

Hyvinvointialueen strategian mukaiset strategiset linjaukset ovat:

- Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla.
- Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön.
- Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä.

Hyvinvointialueen strategian toimeenpano käynnistyi välittömästi vuoden 2023 alussa palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelulla. Palvelustrategia koostuu strategiaa tukevista yhteisistä palveluiden järjestämistä ohjaavista periaatteista, koko toiminnalle yhteisistä tavoitteista ja sosiaali- ja terveystalouden palvelualuekohtaisista suunnitelmista. Palvelustrategia ja palvelutasopäätös hyväksyttiin (24.10.2023 § 60 ja § 61). Strategian ja palvelustrategian toimeenpanon seuranta ja raportointia tehdään osana

osavuositarkastusta, jolloin toiminta ja taloudelliset reunaehdot muodostavat eheän kokonaisuuden.

Hyvinvointialuestrategian toimeenpano on toteutunut vuoden 2023 osalta pääosin hyvin. Aluevaltuusto määrittäi vuodelle 2023 yhteensä 22 aluevaltuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Tavoitteista 19 etenee suunnitellusti, ja kolmessa on havaittu vuoden 2023 aikana poikkeamia. Palveluiden saatavuudessa on tapahtunut selkeitä positiivisia muutoksia, mutta joltain osin saatavuudessa on ollut alueellisia eroja ja haasteita. Merkittävimmät epävarmuudet liittyvät aiemmissä luvuissa kuvattuun talouden kokonaistilanteeseen.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

2.2.1 Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudet

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	44 304	-1 177	43 127	39 678	-3 448	-8 %
Toimintakulut	-314 517	2 258	-312 259	-307 497	4 762	2 %
Toimintakate	-270 213	1 081	-269 132	-267 818	1 314	0 %

Yhteisten sosiaali- ja terveystalouksien tilikauden tulos on talousarvion mukainen. Talouden sopeuttamistoimenpiteet aloitettiin jo 2023 aikana, ja yhdessä odotettua parempina toteutuneiden toimintatuottojen kanssa tilikauden tulos jäi hieman positiiviseksi suhteessa talousarvioon.

Toimintatuotot toteutuivat merkittävästi talousarviota pienempinä, sillä talousarviovalmistelussa lukuihin oli jäänyt kuntien välistä, kuntien sisäistä ja muuta kuntien laskutusta, jota hyvinvointialueella ei tapahdu. Asiakas- ja potilastietojärjestelmistä tapahtuvan laskutuksen sekä korvausten hakemisen ja jaksottamisen käynnistämisessä oli merkittäviä haasteita, mikä hankaloitti toimintatuottojen ennustamista. Tuotot toteutuivat kuitenkin 2023 osavuositarkastusten ennusteissa odotettua suurempana etenkin aikuisten sosiaalipalveluissa haettavien korvausten osalta.

Toimintakulujen toteuma on kokonaisuutena merkittävästi alle talousarvion. Haasteet henkilöstön saatavuudessa ovat heijastuneet henkilöstökuluihin. Ne alittavat selvästi talousarvion, mutta toisaalta vuokratyövoimaa on käytetty merkittävästi suunniteltua enemmän rekrytointihaasteiden takia. Työvoiman vuokraus on merkittävin yksittäinen kuluerä, jossa talousarvio on ylittynyt yht. 7,6 milj. euroa.

Talousarvio on ylittynyt myös useissa sisäisesti laskutettavissa erissä: vuokrakuluissa 5,4 milj. euroa, diagnostiikkakustannuksissa 4,2 milj. euroa ja vartiointipalveluissa 3 milj. euroa. Vuokrakohteissa tai vartiointin käytössä ei kuitenkaan ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 2023 aikana.

Apuvälinekustannukset ylittyivät 1,5 milj. euroa, sillä kolmen kunnan apuvälinebudjetti oli talousarvion valmistelussa tapahtuneessa virheessä pudonnut kokonaan pois. Vastaavasti kahden kunnan terveysasemien hoitotarvikkeiden budjetti puuttui ja ylittyi siksi 1,3 milj. euroa. Raaseporin kuntouttavan työtoiminnan henkilöstö siirtyi hyvinvointialueelle vasta 1.6.2023. Yksikön toimintaa ei ollut huomioitu talousarviossa lainkaan, jolloin budjetti ylittyi tältä osin 1,1 milj. euroa. Lastensuojelun jälkihuollon palvelut siirtyivät lasten, nuorten ja perheiden palvelualueelta yhteisille sosiaali- ja terveystalouksille 1.9.2023 alkaen, mutta toiminnan siirtymistä vastaavaa talousarviomuutosta ei tehty, jolloin budjetti ylittyi tältä osin 1,1 milj. euroa.

Toimintakulut ovat alittuneet etenkin sisäisesti laskutettavissa ICT-palveluissa 10,2 milj. euroa (palveluiden ostot) ja avustuksissa 1,2 milj. euroa, jotka ovat suurelta osin toimeentulotukea ja tarve vaihtelee kausittain mm. työllisyystilanteen mukaan. Erityisesti ostopalveluiden käyttöä on pyritty vähentämään etupainotteisesti jo vuoden 2023 aikana mm. luopumalla avosairaanhoidon lääkärikäynnin palvelusetelin käyttöönotosta, johon oli 2023 talousarviossa varattu 0,9 miljoonaa.

Vuoden aikana palvelualueen alkuperäisestä talousarviosta vähennettiin 2,3 milj. euroa. Näin huomioitiin toiminnassa talousarvion laatimisen jälkeen tapahtuneet

muutokset, joissa neuvolatoiminnan ja geriatristen palvelujen resursseja siirtyi toisille palvelualueille.

2.2.2 Ikääntyneiden palvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	62 542	-55	62 487	70 503	8 016	13 %
Toimintakulut	-428 932	-1 630	-430 562	-443 975	-13 413	-3 %
Toimintakate	-366 390	-1 685	-368 074	-373 471	-5 397	-1 %

Seniori-infon neuvonnan uudelleen organisointi on toteutunut. Joulukuun alusta lukien Seniori-infon neuvonta on palvellut koko hyvinvointialueen asukkaita yhdestä numerosta tai sähköpostista.

Kuukausittain yhteydenottoja on ollut puhelimitse keskimäärin 2500.

Yhteydenottajista 10–15 % on valinnut ruotsinkielisen asioinnin. Palvelupäätösten keskittäminen Seniori-infoon on pääosin saatu toteutettua vuoden aikana.

Ikääntyneiden tiedon saannin varmistamiseksi vuoden aikana on julkaistu kolme kertaa Elinvoimaa ikääntyneille- liitettä.

Kotona asumisen tuen palveluiden kehittämisen pääpaino on ollut henkilöstön työhyvinvoinnissa sekä etähoivan ja lääkeautomaattien lisäämisessä. Vuoden lopussa käytössä oli 650 lääkeautomaattia, kasvua vuoden alkuun oli 350 laitetta. Myös etähoidon osuus kaikista kotihoidon käynneistä on hieman kasvanut. Kotihoidossa ostopalvelutuotannon osuutta on lisätty yli 100 asiakkaalla vuoden aikana. Useiden palveluiden osalta on toteutettu palvelujen sisällön yhdenmukaistamista ja kehittämistä. Henkilöstön saatavuus parani vuoden loppua kohden.

Asumispalveluissa on tehty toiminnan harmonisointia. Yhdessä seniori-infon kanssa on tehostettu asiakkaiden sijoittumisen prosessia. Vuoden alkuun nähden asumispalveluun odottajien määrä on laskenut 33 %:lla.

Henkilöstömitoituksen nosto 1.4.2023 alkaen 0,65 mitoitukseen saatiin toteutettua, vaikka henkilöstön rekrytointihaasteet ovat paikoitellen jatkuneet. Henkilöstötilanteen paraneminen on näkynyt siinä, että omassa toiminnassa tyhjänä olleita paikkoja Raaseporin alueella on saatu osittain avattua vuoden 2023 loppupuolella. Henkilöstörakenteen monipuolistamiseksi on vuoden aikana kaksinkertaistettu hoiva-avustajien määrä asumispalveluissa. Palvelurakenteen keventämisen toimenpiteet on käynnistetty.

Sairaalapalveluissa on potilasohjausta yhtenäistämällä ja kaikki käytettävissä olevat paikat hyödyntämällä on saatu erikoissairaanhoidon siirtoviivetilanne selvästi korjautumaan vuoteen 2022 verrattuna. siirtoviivepäivien määrä väheni -61 %. Kotisairaala- ja liikkuva sairaala – verkoston valmistelu on edennyt suunnitellusti yhteistyössä HUSin kanssa niin, että liikkeenluovutusta koskeva suunnittelutyö ja päätökset saatiin tehtyä.

Ikääntyneiden palvelualueella talouden toimintakate ylitti talousarvion 5,4 milj. eurolla. Toimintatuotot ylittyivät 8,0 milj. euroa talousarvioon nähden ja etenkin joulukuun laskutus oli poikkeuksellisen suuri. Laskutus oli koko vuoden myöhässä, mikä vaikeutti tulojen ennustamista. Kustannuksissa suurin poikkeama (13,7 milj. euroa) syntyi palvelujen ostoista ja etenkin vuokratyövoiman hankkimisesta. Omaa henkilöstöä ei saatu rekrytoitua riittävästi, jolloin henkilöstökulut alittivat talousarvion 3,4 milj. euroa. Aineissa ja tarvikkeissa talousarvio alitettiin 2,5 milj. euroa. Muissa kuluissa vuokratkustannukset ylittivät talousarvion 6,2 milj. euroa. Vuokrien kohdentamisen perusteet ovat vielä selvittelyssä. Vuoden 2023 aikana pienempiä talousarviomuutoksia tehtiin palvelualueen sisällä. Merkittävin muutos oli Yhteisistä sosiaali- ja terveyspalveluista siirretty n. 1,6 milj. euroa. geriatriksen palvelujen määrärahaa, koska toiminta on käytännössä Ikääntyneiden palvelualueella (asumispalvelujen ja kotihoidon lääkäripalvelut).

2.2.3 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	7 457	-322	7 135	6 263	-872	-12 %
Toimintakulut	-198 239	-187	-198 427	-207 949	-9 523	-5 %
Toimintakate	-190 782	-509	-191 291	-201 686	-10 395	-5 %

Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueella on tavoiteltu oman palvelun ja ehkäisevien palvelujen vahvistamista ostopalvelun ja raskaiden palvelujen ehkäisemiseksi. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää henkilöstön saatavuuden parantumista ja vaihtuvuuden vähentymistä, lähiesihenkilötuen varmistamista, prosessien terävöittämistä, palvelujen yhdenmukaistamista ja saumattoman yhteistyön sujumista eri tahojen välillä. Kuluvan vuoden keskeisin kehitystyö on painottunut toimenpiteisiin tavoitteeseen pääsemiseksi.

Perhekeskusalueiden integraatiota linjaorganisaatioon on työstyetty kesän ja syksyn aikana ja astui voimaan 1.1.2024.

Myös palveluiden yhdenmukaistamistyötä on toteutettu suunnitelmallisesti.

Sijaishuollossa omaa laitospalvelua on onnistuttu kasvattamaan ja käyttöastetta lisäämään, mutta samaan aikaan painetta on myös ostopalvelujen kasvuun, palvelutarpeen lisääntyttyä edellisestä vuodesta.

Lastensuojelun jälkihuollon palvelut siirtyivät yhteisiin sosiaali- ja terveystalouteihin 1.9.2023 alkaen.

Niittykummun perhekeskus otettiin käyttöön syyskuussa 2023.

Palvelualueen lääkäripalvelujen kokonaisuus ja kytkös yhteisiin sosiaali- ja terveystalouteihin selvitettiin syksyn aikana. Lääkäripalvelujen uusi organisaatio astui voimaan 1.1.2024. Työnjakoon ja palvelujen rajapintoihin liittyviä asioita sovitaan vielä vuoden 2024 aikana.

Ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelulinjan äitiys- ja lastenneuvolapalveluissa mentorointimallia pilotoitiin uusille terveydenhoitajille henkilöstön veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Palveluja jouduttiin karsimaan osassa neuvoloita siten,

että ensisynnyttäjien kotikäyntejä ja leikki-ikäisten määräaikaistarkastuksia ei toteutettu kattavasti. Neuvola-aikoja priorisoitiin raskaana oleville, pienille vauvoille ja erityisen tuen tarpeen asiakkaille. Neuvola-verkoston tarkastelu aloitettiin. Leikki-ikäisten lääkäriaikojen jononpurku ostopalveluna aloitettiin syksyllä 2023 ja jatkuu 2024. Terveystarkastuksia koulutettiin tekemään säännöllisen synnytyksen jälkitarkastuksia (työn siirto lääkäriltä terveydenhoitajalle). Esitietolomakkeiden digitalisointi aloitettiin.

Alueellista opiskeluhoollon suunnitelmaa valmisteltiin lähes koko vuosi tavoitellen sen hyväksyntää vuoden 2024 alussa. Opiskeluhoollon palvelujen työntekijöiden keskinäinen moniammatillinen yhteistyö vahvistui. Terapiat etulinjaan ohjatun omahoidon ja nuorten interventionavigaattorin käyttöönottoa aloitettiin opiskeluhoollon. Opiskeluhoollon työtä vaikeuttivat Wilman käyttöoikeuksien rajoitukset, verkkoyhteyksien toimimattomuus sekä esim. kopioinnin, skannauksen ja postin kuljetuksen haasteet. Osaan näistä haasteista saatiin vuoden aikana ratkaisuja. Yhdyspintatyötä koulutuksen järjestäjien kanssa vahvistettiin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluissa resurssia kohdennettiin erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Tämän vuoksi määräaikaistarkastuksia ei voitu suunnitelmallisesti toteuttaa, erityisesti Espoossa. Keskitetty koulu- ja opiskeluterveydenhuolto koettiin toimivaksi. Esitietolomakkeiden digitalisointia aloitettiin.

Psykologipalveluissa rekrytointivaikeudet helpottivat vuoden aikana jonkin verran. Omaksi työvoimaksi saatiin 19 vakituista psykologia enemmän kuin mikä tilanne oli kunnissa vuonna 2022. Keskitetyllä palvelulla turvattiin jokaiseen yksikköön palvelua akuutimpaan tarpeeseen.

Kuraattoripalveluissa työvoimaa vahvistettiin palkkaamalla 13 uutta kuraattoria vastaamaan lain vaatimaa mitoitusta.

Lääkäreiden saatavuudessa oli edelleen erittäin suuria haasteita ja lääkäreiden resurssista suuri osa kohdentui erityisen tuen tarpeen mukaisiin käynteihin. ADHD diagnostiikka Espoon koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa laajeni koskemaan kaikkia Espoon oppilaitoksissa opiskelevia peruskouluikäisiä, sekä toisella asteella

aina 17-vuoteen asti. Lisäksi ADHD diagnostiikkaan luotiin malli, jota pilotoitiin Espoon alueella. Mallia voidaan myöhemmin hyödyntää koko hyvinvointialueella.

Kohdennetuissa palveluissa henkilöstön saatavuudessa oli haasteita lääkäreiden, psykologien, sosiaalityöntekijöiden ja puheterapeuttien osalta. Lääkäreiden saatavuudessa on ollut haasteita erityisesti Espoon lastenpsykiatrisessa yksikössä ja se on johtanut ostopalvelulääkäreiden hankintaan.

Lapsiperheiden ohjauksen ja neuvonnan keskitetyllä palvelulla on saatu yhteydenotoista lähes puolet hoidettua ensikontaktissa, ja loput ohjattua palveluissa eteenpäin yhteydenottajan tarpeen mukaisesti. Lapsiperheiden ohjauksen ja neuvonnan käyttöönoton myötä Espoon perheneuvoloiden työntekijöiden suoraa asiakastyön aikaa on pystytty lisäämään kahden henkilötyövuoden verran. Keskitetty palvelu on toiminut vuonna 2023 Espoon alueella ja vuoden 2024 aikana palvelu laajenee koko hyvinvointialueelle.

Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöiden saatavuuden haasteet ovat vaihdelleet alueellisesti. Perhesosiaalityön henkilöstön rakennemuutoksella ja sen edistämällä, sekä joidenkin tehtävien, kuten tukisuhdetoiminnan koordinoinnin keskittämällä, on pystytty vastaamaan haasteeseen.

Puheterapeuttien ja psykologien saatavuudessa on myös ollut alueellisia eroja ja siellä, missä omaa resurssia ei ole ollut käytettävissä, on käytetty ostopalveluja. Ammattilaisresurssia on järjestetty toisista tiimeistä ja siten pystytty vaikuttamaan ostopalvelujen vähempään käyttöön.

Eriyisen tuen palvelulinjan lastensuojelussa lastensuojeluilmoitusten määrä kasvoi 16 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Huostaanottojen määrä kasvoi myös, mutta vertailuluvuissa on pientä epävarmuutta johtuen asiakastietojärjestelmän muutoksesta. Lastensuojelussa laitoshoidon hoitovuorokaudet kasvoivat noin neljä prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna (Espoon luku).

Lastensuojelussa ympärivuorokautisten palvelujen asiakasohjaus ja valvonta keskitettiin. Lastensuojelun vastaanotto- ja arviointitoimintaa vahvistettiin Ojamon

perhetukikeskuksen mitoitusta vahvistamalla ja yhdenmukaistamalla arviointityöskentelyä. Perhehoidon hoitopalkkiomalli uudistettiin ja yhdenmukaistettiin. Lastensuojelun erityispalveluihin perustettiin MDFT (multidimensional family therapy)-tiimi, joka vastaa koko alueen tarpeisiin. Yhdenmukaistamista edistettiin myös kouluttamalla henkilöstöä yhteiseen viitekehykseen perhesosiaalityön kanssa.

Perheoikeudelliset palvelut keskitettiin hallinnollisesti heti vuoden 2023 alusta. Palvelujen yhdenmukaistaminen on aloitettu ja valmistauduttu yhteen yhteiseen ajanvaraukseen. Valvotut ja tuetut tapaamiset keskitettiin hallinnollisesti perheoikeudellisiin palveluihin.

Palvelualueen toimintatuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa (-12 prosenttia) muutettua talousarviota heikompana johtuen tulokehysten ylimitoituksesta. Ennusteeseen nähden tuloja toteutui kuitenkin ennakoitua enemmän pakolaiskorvausprosessin parannuksen myötä.

Toimintakulut ylittyivät 9,5 milj. euroa (5 prosenttia). Menokehys ei sisältynyt lasten sijaishuollon uuden kilpailutuksen aiheuttamia hinnankorotuksia, Lapset SIB vaikuttavuusinvestoimisen tulospalkkiomaksua eikä opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen toimintamenoja kaikilta osin. Näin ollen palvelualueen lähtökohdat talousarviossa pysymiseksi eivät ole olleet realistisia. Henkilöstökuluja säästyi rekrytointiongelmista johtuen. Varsinkin lääkäri- ja psykologipalveluissa on jouduttu turvautumaan kalliiseen ostopalveluun palvelujen tuottamiseksi. Työvoimanvuokrauksesta on aiheutunut 4,2 milj. euron kustannus, joka ylittää talousarvion 2,8 milj. euroa. Sijaishuollon ostoissa ylitystä arvioidaan 9,4 milj. euroa, joka pääasiallisesti selittyy puuttuvasta määrärahasta, mutta myös ennakoimattomasta 4 prosentin volyymin kasvusta. Lasten sijaishuollon volyymi hiipui koronavuosina 2020–2022, jonka jälkeen palveluntarve on lähtenyt uudestaan kasvuun. Lapset SIB vaikuttavuusinvestoimisen 1 milj. euron tulospalkkiomaksu ei sisältynyt budjettiin, jolloin ylitystä tuli em. kustannuksen verran. Lapset SIB on uudenlainen keino tuottaa lasten ja nuorten ehkäiseviä palveluita, kasvattaa hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sosiaalipalkkojen osalta ylitystä on noin 1 milj. euroa ja johtui niin ikään riittämättömästä

määrärahavaraksesta. Kokonaisuutena palvelualueen toimintakate toteutui 10,4 milj. euroa (5 prosenttia) muutettua talousarviota heikompana.

Talousarviomuutokset vuoden aikana: Palvelualueelta on siirretty kolmen sovellusiantuntijan ja yhden järjestelmäkoordinaattorin palkkarahat Digipalvelujen sovellustukeen, 221 580 euroa. Em. liittyen tehtiin sisäinen kohdennuskorjaus ICT-välineiden osalta, jonka myötä palvelualueen menokehystä lisättiin 229 607 eurolla. Yhteisistä sosiaali- ja terveystalouksista siirrettiin viiden terveyskeskuslääkärin palkkaraajoja lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen lääkäripalveluihin, 472 861 euroa. Vakanssit oli siirretty Espoossa vuonna 2022, mutta määrärahamuutos jäi huomioimatta 2023-kehysten laadinnassa. Palvelualueelta siirrettiin lisäksi omaishoidon tukeen liittyvä virheellinen määrärahavaraus Vammaisten palveluihin, 293 715 euroa. Palvelualueen tulokehystä muutettiin aluehallituksen 12.12.2023 tehdyn lisämäärärahapäätöksen mukaisesti, palvelualueen tulokehys laskettiin 322 000 eurolla. Lisäksi on tehty muutama palvelualueen sisäinen määrärahakorjaus kohdennusten oikaisemiseksi.

2.2.4 Vammaispalvelut

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	10 915	-233	10 682	10 671	-12	0 %
Toimintakulut	-201 748	-347	-202 094	-207 581	-5 486	-3 %
Toimintakate	-190 833	-580	-191 412	-196 910	-5 498	-3 %

Vammaissosiaalityö Vammaissosiaalityön toimintayksikköjä on keskitetty alueellisesti haavoittuvuuden vähentämiseksi. Karkkilan ja Vihdin vammaissosiaalityö siirtyi osaksi Lohjan, Siuntion ja Inkoon toimintayksikköä. Kauniainen ja Kirkkonummi siirtyivät Espoon toimintayksikköön. Hanko ja Raasepori muodostavat yhteisen tiimin ja ovat osa Lohjan alueellista toimintayksikköä.

Vammaissosiaalityöntekijöiden saatavuus on ollut haastavaa ja vaikuttanut merkittävästi toimintojen yhdenmukaistamiseen.

Koululaisten ja opiskelijoiden loma-ajan-, aamu- ja iltapäivähoidon järjestelyt siirtymisen yhteydessä olivat kuntakohtaisesti epäyhdenmukaisia sekä palvelusisällön että kustannusten jaon osalta. Kustannukset näiden palvelujen osalta ovat toteutuneet arvioitua suurempina. Palveluista on tehty sopimukset alueen kuntien kanssa.

Kuljetuspalveluiden asiakas- ja kuljetusmäärät lisääntyivät jonkin verran. Omaishoidontuen yhdenmukaistaminen hyvinvointialueella on lisännyt tehtyjen palvelutarpeen arviointien määrää.

Vammaispalvelujen palvelutuotanto Vammaispalvelujen oman palvelutuotannon siirtyminen kahdesta kuntayhtymästä ja kunnista onnistui suunnitellusti. Sijaishenkilöstön tarpeeseen on jouduttu vastaamaan vuokratyövoimaa käyttämällä suunniteltua enemmän. Vuoden 2023 aikana vuokratyövoiman käyttöä on saatu vähennettyä merkittävästi. Asumispalveluissa erityisesti vaativan ja erityisen vaativan tuen asiakkaille palvelujen saatavuus on ollut heikkoa. Omaa palvelutuotantoa on pyritty mukauttamaan, mutta vaativimpien asiakkaiden tarpeeseen ei ole pystytty vastaamaan. Ostopalveluissa vaativimmille asiakkaille kohdistuva tarjonta on valtakunnallisesti niukkaa.

Vammaispalvelulain voimaantulo siirtyi vuoden 2023 syksyiltä vuodelle 2025. Lakiuudistuksen vaikutuksiin on alettu valmistautua jo vuoden 2023 aikana, mutta lisääntynyt tarpeellinen palvelumuotoilu, palveluiden volyymin muutosten arvioinnin sekä tietojärjestelmämuutosten osalta.

Vammaispalveluiden tilikauden tulos toteutui 5,5 milj. euroa alijäämäisenä. Vuotta 2023 varjosti epävarmuus talousarvioluvuista ja toteutuvista kustannuksista.

Vammaispalveluiden tuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti muodostaen 10,7 milj. euroa.

Toimintakulujen osalta henkilöstökulut ylittyivät 0,2 milj. euroa. Ylitystä tapahtui erityisesti omassa palvelutuotannossa. Lisäksi vuokratyövoiman käyttö ylitti

talousarvion 1,0 milj. euroa. Loppuvuonna otettiin käyttöön sijaisohje toiminnan turvaamisen ja vuokratyön hallitsemisen tueksi.

Palveluiden ostot ylittivät merkittävästi talousarvion. Erityisesti ostojen ylityksessä korostuivat ICT-palveluiden ylitys 1,7 milj. euroa, majoitus- ja ravitsemuspalveluiden ylitys 1,9 milj. euroa sekä matkustus- ja kuljetuspalveluiden ylitys 2,4 milj. euroa. Palveluiden ostojen seuranta vuoden aikana haastoi se, että osa palveluntuottajista laskutti toiminnasta viiveellä.

Osa omaishoidon vapaista kirjautui alkuvuoden aikana palveluiden ostoihin, joten avustusten varsinainen toteuma oli talousarvion suuruinen. Vuokratulot nostivat muiden toteumaa 0,1 milj. euroa yli talousarvion.

2.2.5 Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	17 293	-80	17 213	16 175	-1 038	-6 %
Toimintakulut	-52 686	-16	-52 702	-54 575	-1 873	-3 %
Toimintakate	-35 393	-96	-35 489	-38 400	-2 911	-8 %

Vuoden 2023 aikana keskeisin työ on ollut varmistaa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutuotannon häiriöttömyys kaikissa olosuhteissa.

Pelastuslaitoksen toiminta vakiintuikin uuteen organisaatioon ja perustehtävien hoito säilyi hyvällä tasolla.

Pelastustoimen tehtävämäärä 2023 oli 8501 ja kasvoi edellisestä vuodesta 6 %. I-riskialueen ensimmäisen pelastustoiminnan yksikön toimintavalmiusajan mediaani parani 5 minuuttiin 49 sekuntiin ja tavoiteaika 6 minuuttia saavutettiin 55 % tehtävistä. Toteuma jää hieman palvelutasopäätöksessä asetetusta tavoitteesta 65 %, täyttäen toimintavalmiusohjeen tason. II-riskialueella ensimmäisen pelastusyksikön toimintavalmiusajan mediaani oli 7 minuuttia 4 sekuntia ja tavoiteaika 10 minuuttia saavutettiin 82 % tehtävistä, joka jäi hieman palvelutasopäätöksessä asetetusta 85 % tavoitteesta.

Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaikojen täyttyminen %

	2022	2023
I-riskiluokka	49	55
II-riskiluokka	84	82
III-riskiluokka	97	98
IV-riskiluokka	100	100

Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaikojen mediaanit

	2022	2023
I-riskiluokka	6:03	5:49
II-riskiluokka	7:04	7:04
III-riskiluokka	8:53	8:46
IV-riskiluokka	12:21	12:04

Huolimatta siitä, että ensimmäisen pelastustoiminnan yksikön osalta toimintavalmiusaikavaatimus täyttyi yli 50 % tehtävissä, on Länsi-Uudenmaan alueella sellaisia I- ja II-riskialueelle sijoittuvia tehtäviä, joita ei saavuteta tavoiteajassa ja tältä osin on aluehallintovirasto antanut korjausmääräyksen toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamisesta 31.3.2022.

Vuoden aikana öljyntorjuntavahinkoja sattui useampi, joista torjuntakustannuksilta merkittävin tapahtui Raaseporin Pohjankurussa 31.8.2023. Tehtävän hoito kesti pitkälle syksyyn, ja aiheutti 150 t€ torjuntakustannukset pelastuslaitokselle. Tämän osalta on epävarmaa, saadaanko kaikkia kuluja perittyä aiheuttajalta tai öljysuojarahastolta.

Tapiolassa 11.5.2023 tapahtunut väliaikaisen jalankulkusillan romahtaminen toi esille moniviranomaisyhteistyön merkityksen monipotilastilanteessa ja hyvinvointialueen kyvykkyyden hoitaa tehtävä yhteistyössä naapurihyvinvointialueiden kanssa

Vuonna 2023 valvontatyössä tavoitteet saavutettiin osittain, määräaikaisten valvontakohteiden palotarkastusten toteuma oli 1 720 tarkastusta ollen 93,3 % tavoitteesta (96,7 % vuonna 2022). Syitä poikkeamaan olivat mm. siirtyminen hallinnon turvallisuusverkkoympäristöön (TUVE) samanaikaisesti hyvinvointialueelle siirtymän kanssa. Samoin uuden valvontaprosessin käyttöönotto ja Merlot-palotarkastusjärjestelmän usean viikon pituinen käyttökato ja resurssihaasteet aiheuttivat loppusyksystä keskimääräisen tarkastusvälin venymistä n. 6 %, joka vastaa kutakuinkin tavoitettavuuspuutetta

Turvallisuusviestinnän näkökulmasta 2023 tavoitteisiin on päästy osittain. Vuonna 2023 pelastuslaitos järjesti 412 tilaisuutta. Tavoite saavutettiin yli 80-prosenttisesti. Pelastuslaitos ja sopimuspalokunnat järjestivät vuonna 2023 yhteensä yli 700 koulutusta tai tapahtumaa, mikä vastaa vuoden 2022 tasoa. Tavoitteen saavuttamiseen vaikuttivat turvallisuuskouluttajien resurssivaje sekä päiväkotitilaisuuksien määrän suunnitelmallinen vähentäminen.

Ensihoidon yksiköillä oli hälytyksiä yhteensä 45 116 kpl vuonna 2023. Hälytysten lukumäärä väheni 3 % vuoteen 2022 verrattuna (46 667). Ensihoidon tavoittamisajoissa on ollut haasteita. Ydintaajamissa asiakkaat on tavoitettu pääosin tavoittamisajassa. Tavoittamisviivettä on pystytty kompensoimaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien ensivastetoiminnalla, jossa asiakkaan on tavoittanut pelastustoimen yksikkö ensihoitoyksikköä merkittävästi nopeammin, erityisesti asutulla maaseudulla. Ensivastetehtäviä oli vuonna 2023 yhteensä 969 (2022: 1 203).

Nykyinen turvallisuustilanne on tuonut esille haasteet varautumisessa yleisesti ja erityisesti väestönsuojelussa. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma on päivitetty ja Uudenmaan pelastuslaitosten sekä HUS:n tilannekuvatoimintojen yhteensovittaminen on käynnistetty, samoin Etelä-Suomen yhteistoiminta-alueen tasoinen suunnittelu on käynnissä. Pelastustoimessa aloitettiin Länsi-Uudenmaan evakuointisuunnitelman työstäminen. Suunnitelma saatettiin loppuun alkuvuonna 2024, kun ohje sisäministeriön evakuointiohjeesta julkaistiin.

Pelastuslaitoksen tilikauden tulos on 2,9 milj. euroa alijäämäinen. Pelastuslaitoksen sopeutustoimia alettiin suunnitella syksyllä 2023, ja niiden systemaattista toimeenpanoa ja toiminnan analysointia jatketaan 2024. Toiminnan valmiusluonteen ja kansallisen sääntelyn vuoksi nopeat sopeutustoimet ovat haastavia.

Toimintatuotot alittivat talousarvion 1 miljoonalla. Toimintatuottojen laskulle oli kaksi syytä, HUSin ensihoitokorvaus oli 0,7 milj. euroa talousarviota pienempi, koska alun perin suunnitellut toiminnalliset muutokset ensihoitopalveluissa jäivät toteutumatta. Lisäksi ensihoidon tehtävämäärät toteutuivat arviota alempana,

josta syystä myös ensihoidon Kela-korvaukset ja asiakkaiden omavastuuosuudet toteutuivat kokonaisuudessaan 0,4 milj. euroa alle talousarvion. Maksutuottoja paransi 0,2 milj. euron koronakorvaukset vuodelta 2022.

Toimintakulujen osalta ylitystä kertyi 1 milj. euroa henkilöstökuluista. Ylitöitä maksettiin 2023 vuoden aikana 0,6 milj. euroa. Ylitöitä ei ollut talousarvioon arvioitu lainkaan, vaikka toiminnan valmiusluonteesta johtuen, ylitöitä on aina jonkin verran. Ylitöiden määrää on saatu laskettua merkittävästi edellisestä vuodesta määrätietoisella vuorosuunnitelulla, laskemalla pelastusyksiköiden suorituskykyä ja vakinaisen henkilöstön määrää lisäämällä. Vuoden lopussa Pelastuslaitoksen lomapalkkavelat olivat 0,6 milj. euroa.

Palveluiden ostot ylittyivät 0,6 milj. eurolla. Ylitystä tuli osittain hyvinvointialueelle siirtymiseen liittyvistä muutoksista. ICT-kulut ylittyivät 0,2 milj. eurolla, ja liittyy viranomaisverkon (TUVE) käyttöönottoon. Koneiden ja kaluston ylläpidossa ylitystä oli 0,4 m€. Ylitys on yhteisvaikutusta budjetointihaasteista, hintojen noususta sekä siitä, että palveluiden ostoja on jouduttu käyttämään ennakoitua enemmän kaluston korjauksessa. Sopimuspalokunnille maksettavat korvaukset ylittivät talousarvion 0,2 milj. eurolla.

Aineet ja tarvikkeet ja tavarat kokonaisuuden osalta talousarvio alittui 0,1 milj. eurolla. Alitusta tuli hoitotarvikkeista 0,1 milj. euroa. Hyvinvointialueelle siirtymisen myötä pelastuslaitoksen virkamerkit ja ajoneuvotunnukset uusittiin hyvinvointialuebrändin alle, josta aiheutui ennakoitua enemmän vaatteistokuluja 0,1 milj. euroa.

Pelastuslaitoksen tilavuokrat ylittivät talousarvion 0,2 milj. euroa. Tilavuokrien osalta hyvinvointialueiden kustannusten jakaantuminen palvelualueille tarkentuu edelleen vuoden 2024 aikana. Kaluston leasingvuokrat ylittyivät hiukan 0,1 milj. eurolla, edelliselle vuodelle kuuluneiden leasingkustannusten vuoksi.

2.2.6 Erikoissairaanhoido

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	0	0	0	1 249	1 249	
Toimintakulut	-589 543	0	-589 543	-627 187	-37 644	-6 %
Toimintakate	-589 543	0	-589 543	-625 938	-36 396	-6 %

HUS-järjestämissopimuksen mukainen Uudenmaan yhteistyömalli on käynnistänyt toimintansa strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla. Strategisen tason johdon yhteistyökokous on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän ylimmän johdon keskusteleva, taloutta ja toimintaa linjauksillaan ohjaava kokous. Taktisen tason segmenttien painotusalueet vuodelle 2023 olivat lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoidon porrastus, päivystystoiminta sekä kotiutuminen ja jatkohoitoon siirtyminen.

YTA-sopimuksen valmistelu on käynnistetty vuoden 2023 aikana. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 36 §) määrittää, että samaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen (YTA) kuuluvien hyvinvointialueiden tulee tehdä yhteistyösopimus valtuustokausittain.

Tavoiteaikataulun mukaan sopimustekstit laaditaan keväällä 2024 ja sopimus hyväksytään päätöksentekokoelimityksessä syksyn 2024 aikana. Toimeenpanolain mukaan ensimmäinen yhteistyösopimus on tehtävä viimeistään vuoden 2025 loppuun mennessä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS asiakkuusyksikön välinen yhteistyö on lähtenyt hyvin käyntiin. Yhteistyön painopisteinä ovat olleet mm. siirtoviiveprosessien kehittäminen, hoitoketjujen tarkastelu ja hyvinvointialueen HUS-sopimuskannan selvittäminen sekä konsultaatiokäytänteiden uudistaminen. Järjestämissopimuksen mukaista erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon työnjaon muutosprosessia on kehitetty ja toteutettu mm. kotisairaalan liikkeenluovutuksen yhteydessä.

Erikoissairaanhoidon kustannuksiin vuoden 2023 talousarviossa varatut 589,5 milj. euroa ylitettiin tilinpäätöksessä 37,6 milj. eurolla eli 6,4 %:lla. Ylitykseen johtaneet

tekijät voidaan jakaa kolmeen luokkaan: HUS-yhtymän jäsenosuudella katettavien palvelujen tasaus, vuoden 2023 talousarviossa huomioon ottamatta jääneet tekijät ja HUS-yhtymän alijäämän pakollinen varaus. Ylitystä pienentävä vaikutus oli puolestaan pakolaistaustaisten asiakkaiden erityiskorvauksilla, joita jaksotettiin erikoissairaanhoidon kustannuspaikalle 1,2 milj. euroa.

HUS-jäsenosuuden tasaus

HUS-yhtymän vuoden 2023 talousarviossa päätetty jäsenosuuden kehys oli 2 101,4 milj. euroa, josta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus oli 28,0 % eli 588,3 milj. euroa. Jäsenosuutta tasataan vuosittain vastaamaan kunkin hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin osuutta koko Uudenmaan tasoisesta kehykseen sisältyvien palvelujen käytöstä, kuitenkin siten, että HUS laskuttaa Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta yhteensä vain jäsenosuuden kehyksen. Vuoden 2023 lopussa länsiuusimaalaisten osuus palvelujen käytöstä oli 28,1 %, minkä takia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen jäsenosuuden laskutusta tasattiin 2,3 milj. euron lisälaskulla. Palvelujen käyttö kasvoi lähes kaikilla erikoisaloilla, mutta erityisesti kirurgiassa, psykiatriassa, sisätaudeissa, syöpätaudeissa ja päivystyksessä.

Erikoissairaanhoidon talousarviossa huomioimattomat erät

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarviossa varattiin 0,8 milj. euroa muihin kuin jäsenosuudella katettaviin palveluihin. Näihin palveluihin meni kuitenkin yhteensä 5,2 milj. euroa, eli talousarvio ylittyi näiltä osin 4,4 milj. eurolla. Merkittävimmät poikkeamat aiheutuivat siirtoviivehoitopäivistä ja kehitysvammaisten erityispalveluista, joita ei ollut otettu erikoissairaanhoidon talousarviossa huomioon. Siirtoviivehoitopäiviin kului vuonna 2023 yhteensä 2,9 milj. euroa, kehitysvammapsykiatriaan 1,5 milj. euroa ja kehitysvammalääketieteeseen 0,2 milj. Euroa. Siirtoviiveiden määrä on vähentynyt merkittävästi vuodesta 2022 (-61,3 %). Kustannukset eivät ole pudonneet samassa suhteessa, koska siirtoviivehoitopäivän hinta lähes kaksinkertaistui vuonna 2023. Siirtoviiveiden määrä nousi loppuvuodesta koronatilanteen huonontumisen vuoksi.

HUS-yhtymän alijäämän pakollinen varaus

HUS-yhtymä teki vuoden 2023 tilinpäätöksessään alijäämää 111,2 milj. euroa. Kirjanpitolautakunta on lausunnossaan HUS-yhtymän alijäämän kirjaamisesta (KILA 141/2023) edellyttänyt Uudenmaan hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia kirjaamaan taseeseensa osuuden kertyneestä alijäämästä. Alijäämä on jaettu hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille näiden todellisen palvelukäytön suhteessa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuudeksi tuli 31,3 milj. euroa.

HUS-yhtymän perussopimuksen 28 §:n mukaan yhtymäkokous voi päättää HUS-yhtymän taseeseen kertyneen ylijäämän jakamisesta kokonaan tai osittain jäsenille. HUS-yhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

HUS-yhtymäkokous on hyväksynyt 14.12.2023 osana vuoden 2024 talousarviota tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman, joka on laadittu neljän vuoden tarkasteluajanjaksolle vuosille 2024–2027, vastaten investointisuunnitelmakautta. Ohjelmaa tullaan päivittämään ja tarkentamaan vuosittain osana talousarviovalmistelua. Ohjelma sisältää kokonaisvaltaisen tarkastelun HUS-yhtymän toiminnasta ja taloudesta sekä tulonmuodostuksesta mukaan lukien palvelujen tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja niiden mitattavissa olevat taloudelliset vaikutukset. Ohjelman lähtökohtana on vuosittainen nollatulos, pois lukien vuosi 2025, jolloin tullaan poistamaan vuosina 2022–2023 kertyneet alijäämät.

2.2.7 Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidon)

Talousarvion toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	235 745	1 212	236 958	293 515	56 557	24 %
Toimintakulut	-326 753	-1 291	-328 044	-359 163	-31 120	-9 %
Toimintakate	-91 007	-79	-91 086	-65 648	25 438	39 %

Konsernihallinto varmisti vuoden 2023 alussa toiminnan ja henkilöstön turvallisen siirtymän kuntaorganisaatioista hyvinvointialueelle. Hallinnon prosessit, kuten palkanmaksu, ostolaskujen maksaminen ja tietojärjestelmien toiminta, toteutuvat ilman olennaisia ongelmia. Vuoden alun jälkeen toiminta vakiintui ja organisaatiossa käynnistettiin kehittämisen suunnittelu. Kehittämisen painopisteenä oli ensi vaiheen taloudelliset rationalisoinnit, jolloin esimerkiksi luovuttiin päällekkäisiä tietojärjestelmistä. Syksyllä konsernihallinnon organisaatiota uudistettiin ja kevennettiin. Yhteistoimintaneuvotteluiden seurauksena päättyi 20 määräaikaista ja 13 toistaiseksi voimassa olevaa palvelusuhdetta.

Talousarvion toteumassa on olennaisia poikkeamia. Tuotot ylittävät talousarvion 56,6 milj. eurolla. Ulkoiset tuotot ylittyvät 30,5 milj. eurolla, olennaisimmat syyt ovat talousarvioon sisällyttämättömät muutosrahoituksen ja välivuokra-asuntojen tuotot. Sisäiset tuotot ylittyvät 26,0 milj. eurolla. Sisäisen laskutuksen ylittyminen johtuu noin 15 milj. euron osalta on siitä, että osa ulkoisina kuluina olleista eristä alettiin käsitellä sisäisinä erinä. Loppuosa sisäisen laskutuksen ylityksestä johtuu ulkoisen laskutuksen ylitymisestä.

Kulut ylittävät talousarvion 31,1 milj. eurolla. Talousarviota laadittaessa hyvinvointialueen käytettävissä olevat tiedot olemassa olevasta kulutasosta olivat puutteelliset, mikä johti sekä ali- että ylibudjetointiin.

Huomattavimman ylityksen aiheuttaa hyvinvointialueen käynnistykseen ja turvalliseen siirtymään liittyvät kertaluonteiset ja välttämättömät 19,2 milj. euron ict-muutuskustannukset. Muutuskustannukset on rahoitettu täysimääräisesti

valtionavustuksella eikä ylitys siten aiheuta toimintakatteen heikkenemistä. Toimitilavuokrissa on 10,7 milj. euron ylitys johtuen talousarviovalmistelun puutteellisista tiedoista. Talousarvio ylittyy tukipalveluissa yhteensä noin 12 milj. eurolla, kuten kuljetuksissa, ateria- ja puhtauspalveluissa sekä turvallisuuspalveluissa. Merkittävimmät talousarvion alitukset ovat henkilöstökuluissa (2,4 milj. eur), vakuutuksissa (5,1 milj. eur) ja ennalta arvaamattomien kuluerien varauksessa (5,7 milj. eur).

Toimintakate on 25,4 milj. euroa parempi kuin talousarvio. Tärkeimmät syyt talousarviota parempaan tulokseen ovat muutosrahoituksen tehokas käyttäminen ja kulujen jatkuva hallinta tilikauden aikana.

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €	Poikkeama %
Toimintatuotot	152 366	-1 867	150 499	181 345	30 845	20 %
Myyntituotot	52 225	-4 401	47 823	39 028	-8 795	-18 %
Maksutuotot	73 626	-89	73 538	83 279	9 741	13 %
Tuet ja avustukset	18 660	3 103	21 763	43 520	21 756	100 %
Muut toimintatuotot	7 855	-480	7 375	15 518	8 143	110 %
Toimintakulut	-1 886 527	0	-1 886 527	-1 951 216	-64 689	-3 %
Henkilöstökulut	-525 992	-12 961	-538 953	-527 837	11 116	2 %
Palvelujen ostot	-1 192 115	17 261	-1 174 855	-1 239 226	-64 371	-5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 288	-7 697	-42 985	-47 375	-4 390	-10 %
Avustukset	-45 537	3 502	-42 035	-39 064	2 971	7 %
Muut toimintakulut	-87 595	-104	-87 699	-97 715	-10 016	-11 %
Toimintakate	-1 734 160	-1 867	-1 736 027	-1 769 872	-33 844	-2 %
Valtionosuudet	1 670 139	-2 092	1 668 047	1 667 668	-379	0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 818	1 818	0	7	7	
Vuosikate	-65 839	-2 141	-67 980	-102 197	-34 216	-50 %
Poistot ja arvonalentumiset	-4 761	0	-4 761	-4 827	-66	-1 %
Satunnaiset erät +/-	0	0	0	-15 000	-15 000	
Tilikauden tulos	-70 600	-2 141	-72 741	-122 024	-49 283	-68 %

Hyvinvointialueen muutettu talousarvio vuodelle 2023 oli 72,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilikauden tulos toteutui 122,0 miljoonaa euroa alijäämäisenä, eli alijäämää kertyi 49,2 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarvion mukaan ennakoitiin.

Toimintatuottojen talousarvio oli 150,4 miljoonaa euroa ja toteuma 181,3 miljoonaa euroa. Toimintatuotot toteutuivat näin ollen 30,9 miljoonaa euroa

talousarviota korkeampana. Valtionosuuksia ja avustuksia kirjattiin 3,3 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa, samoin muita tukia ja avustuksia tuloutettiin 17,6 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa. Kyseiset erät ovat soteuudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin osoitettuja erillisrahoituksia.

Toimintakulujen talousarvio oli 1 887 miljoonaa euroa ja toteuma 1 951 miljoonaa euroa. Toimintakulut toteutuivat 64 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina. Henkilöstökulujen talousarvio oli 539 miljoonaa euroa ja toteuma 527,8 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut toteutuivat 11,2 miljoonaa euroa talousarviota matalampana. Tätä selittää muun muassa saatavuushaasteet henkilöstössä. Työvoiman vuokraus sitä vastoin oli 46,6 miljoonaa euroa ja toteutui siten 25,6 miljoonaa euroa talousarviota korkeampana.

Palvelujen ostojen talousarvio oli 1 175 miljoonaa euroa ja toteuma 1 239 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion 64 miljoonalla eurolla. Merkittävin talousarvion ylitys aiheutui sosiaali- ja terveystalouden tiliryhmästä, jossa talousarvio oli 25,4 miljoonaa euroa ja toteuma 68,1 miljoonaa euroa. Tämän tiliryhmän sisällä suurimmat ylitystä aiheuttavat tekijät olivat laboratoriopalvelut, työterveyspalvelut ja muut tutkimus- ja hoitopalvelut. Laboratoriopalveluiden talousarvio oli 8,7 miljoonaa euroa ja toteuma 17,7 miljoonaa euroa. Työterveyspalveluiden talousarvio oli 0,1 miljoonaa euroa ja toteuma 5,3 miljoonaa euroa. Muiden tutkimus- ja hoitopalveluiden talousarvio oli 0,5 miljoonaa euroa ja toteuma 31,7 miljoonaa euroa. Muihin tutkimus- ja hoitopalveluihin sisältyi HUS-Yhtymän alijäämän vuoksi kirjattu pakollinen varaus 31,3 miljoonaa euroa. Palvelujen ostojen talousarvioylitystä kasvatti myös jo aiemmin mainittu ylitys työvoimanvuokrauksessa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden talousarvio oli 43 miljoonaa euroa ja toteuma 47,4 miljoonaa euroa. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma oli siis 4,4 miljoonaa euroa talousarviota korkeampi. Suurin ylitys aiheutui kalustoa koskevista menoista, jossa talousarvio oli 4,9 miljoonaa euroa ja toteuma 7,5 miljoonaa euroa.

Muiden toimintakulujen talousarvio oli 87,7 miljoonaa euroa ja toteuma 97,7 miljoonaa euroa. Muut toimintakulut toteutuivat 10 miljoonaa euroa talousarviota

korkeampana. Muut toimintakulut koostuivat vuokratuluista ja muista kuluista. Vuokratulujen talousarvio oli 86,7 miljoonaa euroa ja toteuma 96 miljoonaa euroa. Vuokratulut ylittivät talousarvion 9,3 miljoonalla eurolla. Noin puolet vuokratulujen talousarvioylityksestä selittyi talousarviota suuremmalla välivuokraustoiminnalla. Satunnaisiin kuluihin on kirjattu Apotin irtautumiskorvauksesta tehty 15 miljoonan euron pakollinen varaus.

Valtion rahoitus, rahoitustuotot ja -kulut sekä poistot ja arvonalentumiset toteutuivat talousarvion mukaisina. Valtion rahoituksen määrä tilikaudella 2023 oli yhteensä 1 668 miljoonaa euroa.

Tilikauden alijäämää kasvattivat siis erityisesti loppuvuonna 2023 kirjatut kaksi pakollista varausta (jotka kuvattu tarkemmin luvussa 1.1.5), yhteensä 46,3 miljoonaa euroa. Ilman näitä varauksia hyvinvointialueen tulos olisi ollut noin 75,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. On huomioitavaa, että hyvinvointialueen talouden sopeutustarpeen ei lähtökohtaisesti kuitenkaan pitäisi kasvaa HUS-yhtymän alijäämää koskevan varauksen vuoksi, sillä HUS-Yhtymä kattaa alijäämän omassa tuotannossaan. Apotin osalta taas hyvinvointialueen taloussuunnitelmassa on huomioituna yhteensä 11,4 miljoonaa euroa ennakoituja kustannuksia Apottiin liittyen vuosille 2024–2026.

2.4 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Lainanotto- valtuudet	Lainanotto- valtuus	Valtuudella käynnistettävät investoinnit	Valtuutta käytetty aiemmilla tilikausill a	Valtuutta käytetty tilikaudell a	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	233 383 000	223 383 000	0	0	223 383 000

2.5 Investointiosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €
Rakennukset	-2 885	1 745	-1 140	0	1 140
Laite- ja kalustohankinnat	-8 417	3 125	-5 292	-5 686	-394
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-24 562	21 562	-3 000	-263	2 737
Muut investoinnit	-700	82	-618	-618	0
Investointimenot yhteensä	-36 564	26 514	-10 050	-6 568	3 482
Investointien luovutustulot	78	0	78		-78
Investointimenot yhteensä (netto)	-36 486	26 514	-9 972	-6 568	3 404

2.6 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Talousarvio 2023	Talousarvio muutokset	Muutettu TA 2023	Toteuma 31.12.2023	Poikkeama €
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	-235 230	-2 141	-237 371	-70 933	166 438
Vuosikate	-65 839	-2 141	-67 980	-102 197	-34 216
Satunnaiset erät +/-	0	0	0	-15 000	-15 000
Tulorahoituksen korjauserät	-169 391	0	-169 391	46 264	215 655
Investointien rahavirta	-36 486	26 514	-9 972	-6 568	3 404
Investointimenot	-36 564	26 514	-10 050	-6 568	3 482
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	78	0	78	0	-78
Toiminta ja investoinnit, netto	-271 716	24 373	-247 343	-77 500	169 843
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0
Lainankannan muutokset	148 584	-63 668	84 916	47 961	-36 955
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	36 486	-36 486	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 212		-5 212	-69	5 143
Lyhytaikaisten lainojen muutos	117 310	-27 182	90 128	48 030	-42 098
Vaikutus maksuvalmiuteen	20 000	0	20 000	-116 000	-136 000
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	519	519
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	-787	-787
Saamisten muutos	0	0	0	-109 416	-109 416
Korottomien velkojen muutos	20 000	0	20 000	-6 316	-26 316
Rahoituksen rahavirta	168 584	-63 668	104 916	-68 039	-172 955
Rahavarojen muutos	-103 132	-39 295	-142 427	-145 539	-3 112

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot		
Myyntituotot	39 027 729,86	219 503,53
Maksutuotot	83 279 164,67	0,00
Tuet ja avustukset	43 519 886,95	33 940 783,74
Muut toimintatuotot	15 517 791,83	0,00
	<u>181 344 573,31</u>	<u>34 160 287,27</u>
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-527 837 208,39	-4 309 454,08
Palkat ja palkkiot	-413 244 526,10	-3 780 393,85
Henkilösivukulut	-114 592 682,29	-529 060,23
Eläkekulut	-97 573 359,15	-457 041,54
Muut henkilösivukulut	-17 019 323,14	-72 018,69
Palvelujen ostot	-1 239 225 514,14	-29 007 926,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-47 374 690,27	-89 283,35
Avustukset	-39 063 663,06	-370 030,00
Muut toimintakulut	-97 715 087,30	-324 885,16
	<u>-1 951 216 163,16</u>	<u>-34 101 579,43</u>
Toimintakate	-1 769 871 589,85	58 707,84
Valtionrahoitus	1 667 667 578,05	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	7 372,43	-58 707,84
Korkotuotot	220 630,21	268,06
Muut rahoitustuotot	35 038,90	0,00
Korkokulut	-109 465,77	-57 619,60
Muut rahoituskulut	-138 830,91	-1 356,30
Vuosikate	-102 196 639,37	0,00
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 831 032,01	0,00
Arvonalentumiset	-996 315,66	0,00
	<u>-4 827 347,67</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	-15 000 000,00	0,00
	<u>-15 000 000,00</u>	<u>0,00</u>
Tilikauden tulos	-122 023 987,04	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä	-122 023 987,04	0,00

4.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-102 196 639,37	0,00
Satunnaiset erät	-15 000 000,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	46 263 767,86	0,00
Toiminnan rahavirta yhteensä	-70 932 871,51	0,00
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 567 559,51	-353 142,32
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	353 142,32
Investointien rahavirta yhteensä	-6 567 559,51	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-77 500 431,02	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-69 052,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	48 030 000,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-115 999 536,78	156 313 064,76
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	519 034,75	0,00
Vaihto-omaisuuden muutos	-786 697,48	0,00
Saamisten muutos	-109 416 064,19	-3 912 474,22
Korottomien velkojen muutos	-6 315 809,86	160 225 538,98
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-68 038 588,78	156 313 064,76
Rahavarojen muutos	-145 539 019,80	156 313 064,76
Rahavarat 31.12.	14 927 557,32	158 331 354,71
Siirtyneet rahavarat 1.1.	2 135 222,41	
Rahavarat 1.1.	158 331 354,71	2 018 289,95

4.3 Tase

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	153 943 850,15	0,00
Aineettomat hyödykkeet	911 887,34	0,00
Aineettomat oikeudet	648 528,91	0,00
Ennakkomaksut	263 358,43	0,00
Aineelliset hyödykkeet	16 979 482,26	0,00
Maa- ja vesialueet	247 405,73	0,00
Rakennukset	3 752 559,89	0,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	300 467,24	0,00
Koneet ja kalusto	12 415 820,81	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	31 480,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	231 748,59	0,00
Sijoitukset	136 052 480,55	0,00
Osakkeet ja osuudet	136 010 616,82	0,00
Muut saamiset	41 863,73	0,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	21 652,40	0,00
Muut toimeksiantojen varat	21 652,40	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	136 021 674,93	162 308 614,60
Vaihto-omaisuus	5 056 993,08	0,00
Aineet ja tarvikkeet	5 056 993,08	0,00
Saamiset	116 037 124,53	3 977 259,89
Lyhytaikaiset saamiset	116 037 124,53	3 977 259,89
Myyntisaamiset	17 909 876,98	
Lainasaamiset	120 321,95	
Muut saamiset	30 994 030,35	3 751 262,98
Siirtosaamiset	67 012 895,25	225 996,91
Rahat ja pankkisaamiset	14 927 557,32	158 331 354,71
VASTAAVAA YHTEENSÄ	289 987 177,48	162 308 614,60

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA	-26 989 068,79	0,00
Peruspääoma	95 034 918,25	0,00
Tilikauden alijäämä	-122 023 987,04	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET	46 263 767,86	0,00
Muut pakolliset varaukset	46 263 767,86	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	566 061,72	47 026,97
Lahjoitusrahastojen pääomat	286 361,41	47 026,97
Muut toimeksiantojen pääomat	279 700,31	0,00
VIERAS PÄÄOMA	270 146 416,69	162 308 614,60
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 054 234,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 054 234,00	0,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	269 092 182,69	162 308 614,60
Joukkovelkakirjalainat	48 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	69 052,00	0,00
Saadut ennakot	167 874,52	0,00
Ostovelat	93 339 115,00	8 761 501,25
Muut velat	11 281 206,99	243 360,55
Siirtovelat	116 234 934,18	153 303 752,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	289 987 177,48	162 308 614,60

4.4 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

1.1.-31.12.2023

Toimintatuotot	899 813 584,50
Toimintakulut	-2 662 661 645,54
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-76 553,10

Toimintakate -1 762 924 614,14

Valtionrahoitus 1 667 667 578,05

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot	1 870 848,54
Muut rahoitustuotot	214 659,04
Korkokulut	-3 828 058,87
Muut rahoituskulut	-217 868,03

Rahoitustuotot ja -kulut -1 960 419,31

Vuosikate -97 217 455,40

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	-42 990 242,19
Arvonalentumiset	-951 302,68

Poistot ja arvonalentumiset -43 941 544,87

Satunnaiset erät

Satunnaiset kulut	-15 000 000,00
-------------------	----------------

Satunnaiset erät -15 000 000,00

Tilikauden tulos -156 159 000,27

Tilikauden verot -30 380,36

Laskennalliset verot -50 599,57

Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta -139 752,48

Tilikauden alijäämä -156 379 732,68

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1.1.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	-97 217 455,40
Satunnaiset erät	-15 000 000,00
Tilikauden verot	-30 380,36
Tulorahoituksen korjauserät	44 825 757,49
Tulorahoituksen korjauserät	-240 501,70
Pakolliset varaukset	<u>45 066 259,19</u>
	-67 422 078,27
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-82 365 960,23
Rahoitusosuudet investointimenoihin	165 283,41
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>1 127 728,46</u>
	-81 072 948,35
Toiminnan ja investointien rahavirta	-148 495 026,62
Rahoituksen rahavirta	
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	49 995 568,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 989 390,93
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>48 030 000,00</u>
	86 036 177,07
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	519 034,75
Vaihto-omaisuuden muutos	321 942,59
Saamisten muutos	-71 502 122,45
Korottomien velkojen muutos	<u>-9 706 659,79</u>
	-80 367 804,89
Rahoituksen rahavirta	5 668 372,17
Rahavarojen muutos	-142 826 654,45
Rahavarat 31.12.	58 654 015,10
Rahavarat 1.1.	201 480 669,55
Rahavarojen muutos	-142 826 654,45

VASTAAVAA	31.12.2023	1.1.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	539 924 440,95	503 788 019,60
Aineettomat hyödykkeet	22 171 503,78	23 601 224,18
Aineettomat oikeudet	12 099 027,92	12 865 834,62
Muut pitkävaikutteiset menot	9 809 117,43	10 735 389,55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	263 358,43	0,00
Aineelliset hyödykkeet	479 514 400,06	443 737 973,54
Maa- ja vesialueet	4 949 537,16	4 575 268,62
Rakennukset	323 541 311,80	204 677 755,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 139 310,04	10 991 089,91
Koneet ja kalusto	57 655 495,12	45 155 014,26
Muut aineelliset hyödykkeet	1 596 198,92	1 379 642,16
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	81 632 547,01	176 959 203,30
Sijoitukset	38 238 537,11	36 448 821,87
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	24 113 389,38	22 985 620,25
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	14 056 581,06	13 394 550,02
Muut saamiset	68 566,68	68 651,60
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2 585 983,05	2 227 240,83
Lahjoitusrahastojen varat	2 564 330,65	2 205 588,43
Muut toimeksiantojen varat	21 652,40	21 652,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT	244 218 055,35	316 193 681,85
Vaihto-omaisuus	17 726 960,74	18 092 725,39
Aineet ja tarvikkeet	17 726 960,74	18 092 725,39
Saamiset	167 837 079,51	96 620 286,90
Lyhytaikaiset saamiset	167 837 079,51	96 620 286,90
Myyntisaamiset	49 391 838,46	65 164 934,09
Lainasaamiset	120 321,95	0,00
Laskennalliset verosaamiset	0,00	0,00
Saamiset kunnalta	0,00	0,00
Muut saamiset	40 556 361,79	13 486 625,16
Siirtosaamiset	77 768 557,31	17 968 727,65
Rahat ja pankkisaamiset	58 654 015,10	201 480 669,55
VASTAAVAA	786 728 479,35	822 208 942,27

VASTATTAVAA	31.12.2023	1.1.2023
OMA PÄÄOMA	-58 444 767,79	97 934 964,89
Peruspääoma	95 034 918,25	95 034 918,25
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	0,00
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut omat rahastot	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	2 900 046,64	2 900 046,64
Tilikauden yli-/alijäämä	-156 379 732,68	0,00
VÄHEMMISTÖOSUUDET	240 486,98	101 054,87
PAKOLLISET VARAUKSET	58 500 261,37	13 476 728,24
Eläkevaraukset	160 704,50	181 967,07
Muut pakolliset varaukset	58 339 556,86	13 294 761,17
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 130 392,37	2 252 615,40
Lahjoitusrahastojen pääomat	2 850 692,06	2 252 615,40
Muut toimeksiantojen pääomat	279 700,31	0,00
VIERAS PÄÄOMA	783 302 106,42	708 443 578,86
Pitkäaikainen vieras pääoma	311 029 729,06	275 140 710,99
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	309 572 875,82	273 729 984,81
Saadut ennakot	432,77	434,15
Muut velat	891 333,90	894 168,74
Laskennalliset verovelat	565 086,55	516 123,28
Lyhytaikainen vieras pääoma	472 272 377,37	433 302 867,88
Joukkovelkakirjalainat	48 000 000,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 392 750,66	10 095 608,54
Saadut ennakot	17 145 197,06	15 689 905,30
Ostovelat	153 064 363,85	82 077 551,60
Muut velat	27 456 214,79	15 045 682,81
Siirtovelat	215 213 851,01	310 394 119,63
Lyhytaikainen vieras pääoma	472 272 377,37	433 302 867,88
VASTATTAVAA	786 728 479,35	822 208 942,27

5 Liitetiedot

5.1. Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

5.1.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen painotetun keskihankintahinnan tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

5.2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukainen sosiaali- ja

terveydenhuollon järjestämistä on siirtynyt kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1 päivänä tammikuuta 2023. Myös Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukainen pelastustoimen järjestämistä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueelle 1 päivänä tammikuuta 2023.

Taseen omaisuus- ja velkaeristä hyvinvointialueelle siirtyi pysyviä vastaavia 152.203.638,31 euroa, rahoja ja pankkisaamisia 2.135.222,41 euroa sekä muita velkoja 65.069.377,95 euroa. Voimaanpanolain mukaisen siirtymisen seurauksena hyvinvointialueen taseessa lisääntyivät osakkeet ja osuudet 135.392.569,82 euroa ja oma pääoma 95.034.918,25 euroa.

TASE	Alkusaldo	HVA-siirrot	Saldo 1.1.2023 siirtojen jälkeen
Vastaavaa	162 308 614,60	161 274 609,17	323 561 571,37
Pysyvät vastaavat		152 203 638,31	152 203 638,31
Aineettomat hyödykkeet		1 432 629,34	1 432 629,34
Aineelliset hyödykkeet		15 336 575,42	15 336 575,42
Sijoitukset		135 434 433,55	135 434 433,55
Toimeksiantojen varat		21 652,40	21 652,40
Vaihtuvat vastaavat	162 308 614,60	9 049 318,46	171 357 933,06
Vaihto-omaisuus		4 270 295,60	4 270 295,60
Lyhytaikaiset saamiset	3 977 259,89	2 643 800,45	6 621 060,34
Rahat ja pankkisaamiset	158 331 354,71	2 135 222,41	160 466 577,12
Vastattavaa	162 308 614,60	161 274 609,17	323 583 223,77
Oma pääoma	0,00	95 034 918,25	95 034 918,25
Toimeksiantojen pääomat		47 026,97	47 026,97
Vieras pääoma	162 308 614,60	66 192 663,95	228 501 278,55
Pitkäaikainen vieras pääoma		1 123 286,00	1 123 286,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	162 308 614,60	65 069 377,95	227 377 992,55

5.3. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue laatii täydellisen konsernitilinpäätöksen sisältäen konsernituloslaskelman, konsernitaseen, konsernirahoituslaskelman sekä liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenhyvinvointiyhtymä ja osakkuusyhteisöt.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Yhtymän ja sen tytäryhteisöjen omistuksen eliminointi on tehty Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Kaikki osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuus - menetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaisia sisäisiä katteita ei ole.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Poistoja ei ole oikaistu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Tytäryhteisöjen taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, ja niiden muutos on merkitty konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Muutokset konsernin rakenteessa

Ei muutoksia konsernin rakenteessa.

5.4. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	Konserni	Hyvinvointialue
Toimintatuotot tehtäväalueittain	2023	2023
Sosiaali- ja terveystuotot	845 725 946,90	123 544 690,90
Pelastustoimi	12 593 067,68	16 175 386,98
Yleishallinto ja muut palvelut	41 494 569,91	41 624 495,43
Toimintatuotot yhteensä	899 813 584,49	181 344 573,31

	Konserni	Hyvinvointialue
Valtion rahoitus	2023	2023
Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	1 627 550 654,96	1 627 550 654,96
Pelastustoimen tehtävien rahoitus	40 116 923,09	40 116 923,09
Lisärahoitus	0,00	0,00
Valtion rahoitus yhteensä	1 667 667 578,05	1 667 667 578,05

	Hyvinvointialue
Palvelujen ostojen erittely	2023
Asiakaspalvelujen ostot	977 476 789,22
Muiden palvelujen ostot	261 748 724,92
Palvelujen ostot yhteensä	1 239 225 514,14

	Hyvinvointialue
Valtuustoryhmille annetut tuet	2023
Uudenmaan Vapauden liitto ry	5 660,64
Espoon Vasemmisto ry	16 000,00
Keskustan Uudenmaan piiri ry	8 385,56
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri	36 000,00
Suomen Kristillisdemokraattien Uudenmaan piiri ry	12 000,00
Svenska Folkpartiet i Nyland r.f	72 000,00
Uudenmaan Kokoomus ry	162 000,00
Uudenmaan Sosiaalidemokraatit ry	74 918,10
Uudenmaan Vihreät ry	60 000,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	446 964,30

Poistojen perusteet

Suunnitelmapoistojen perusteena on hyödykkeen hankintameno.

Pysyviin vastaaviin voidaan kirjata vähintään 10 000 euron arvoisia hyödykkeitä.

Olenaisuuden periaate huomioon ottaen tämän alittavat hankinnat kirjataan kirjanpidossa kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. Tästä poikkeuksena on ensikertainen kalustaminen sekä useasta komponentista muodostuvat hyödykkeet, joiden yhteenlaskettu kustannus ylittää 10 000 euroa.

Ensikertaisessa kalustamisessa hyödykkeet on hankittava ennen toiminnan aloittamista kyseisessä kohteessa.

Pysyvien vastaavien hankintamenot on poistettu seuraavan suunnitelman mukaan:

Hyödykeryhmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet	
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta
Liikearvo	2 - 5 vuotta
<i>Muut pitkävaikutteiset menot</i>	
ICT-ohjelmistot	2 - 5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja*)	2 -50 vuotta*
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränusmenot	5 - 10 vuotta**
Muut	2 - 10 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
<i>Rakennukset ja rakennelmat</i>	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta
Kallioluolat ja tunnelit, väestönsuojat	30 - 70 vuotta
<i>Kiinteät rakenteet ja laitteet</i>	
Maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta
Putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta
<i>Koneet ja kalusto</i>	
Alukset ja muut uivat työkoneet	10 - 20 vuotta
Raskaat koneet ja raskaat kuljetusvälineet	10 - 15 vuotta
Kevyet koneet ja kevyet kuljetusvälineet	5 - 10 vuotta
Sairaala- ja terveydenhoitolaitteet sekä vastaavat	5 - 15 vuotta

Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta
<i>Muut aineelliset hyödykkeet</i>	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa

*) Jollei vaikutusaikaa voi luotettavalla tavalla arvioida, on hankintameno poistettava enintään kymmenessä vuodessa.

**) Enintään vuokra-ajan loppuun

	Konserni	Hyvinvointialue
Pakollisten varausten muutokset	2023	2023
Eläkevastuu 1.1.	181 967,07	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-21 262,57	0,00
Eläkevastuu 31.12.	160 704,50	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	13 294 761,17	0,00
Lisäykset tilikaudella	46 512 473,49	46 263 767,86
Vähennykset tilikaudella	-1 467 677,79	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	58 339 556,87	46 263 767,86
Pakollisten varausten muutokset yhteensä	45 023 533,13	46 263 767,86

	Konserni	Hyvinvointialue
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	2023	2023
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	95 175,27	0,00
Rakennusten luovutusvoitot	218 056,84	0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	3 822,69	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot yhteensä	317 054,80	0,00

	Konserni	Hyvinvointialue
Satunnaisten tulojen ja kulujen erittely	2023	2023
Irtautumiskorvaus Oy Apotti Ab	15 000 000,00	15 000 000,00
Satunnaiset kulut yhteensä	15 000 000,00	15 000 000,00

Eriytetty tuloslaskelma

		Tuloslaskelma 1.1.- 31.12.2023
Ateriapalvelut		
Toimintatuotot		
Myyntituotot		431 353,83
		431 353,83
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		-153 396,68
Palkat ja palkkiot		-127 867,17
Henkilösivukulut		-25 529,51
Eläkekulut		-16 955,94
Muut henkilösivukulut		-8 573,57
Palvelujen ostot		-189 592,60
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-43 448,06
Muut toimintakulut		-322,40
		-386 759,74
Toimintakate		44 594,09
Vuosikate		44 594,09

Laskelma sisältää ateriapalveluiden ulkoisen myynnin. Kulut on laskettu siinä suhteessa, kuin saadut toimintatuotot ovat kohteen kokonaistuottoihin.

5.4.Tasetta koskevat liitetiedot

5.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Hyvinvointialue

Aineettomat hyödykkeet	Tietokoneohjelmistot	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 432 629,34	0,00	1 432 629,34
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	263 358,43	263 358,43
Tilikauden poisto	-626 986,96	0,00	-626 986,96
Arvonalennukset	-157 113,47	0,00	-157 113,47
Poistamaton hankintameno 31.12.	648 528,91	263 358,43	911 887,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	648 528,91	263 358,43	911 887,34

Hyvinvointialue

	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Aineelliset hyödykkeet							
Poistamaton hankintameno 1.1.	247 405,73	3 928 162,22	948 399,37	10 181 128,10	31 480,00	0,00	15 336 575,42
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	31 741,40	5 422 664,09	0,00	231 748,59	5 686 154,08
Tilikauden poisto	0,00	-175 602,33	-237 119,67	-2 791 323,05	0,00	0,00	-3 204 045,05
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	-442 553,86	-396 648,33	0,00	0,00	-839 202,19
Poistamaton hankintameno 31.12.	247 405,73	3 752 559,89	300 467,24	12 415 820,81	31 480,00	231 748,59	16 979 482,26
Kirjanpitoarvo 31.12.	247 405,73	3 752 559,89	300 467,24	12 415 820,81	31 480,00	231 748,59	16 979 482,26

Omistukset muissa yhteisöissä	Y-tunnus	Hyvinvointialue	Konserni	Hyvinvointialuekonsernin osuus		
		Omistusosuus	Omistusosuus	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus yli- tai alijäämästä
<i>Hyvinvointiyhtymät</i>						
HUS-yhtymä	1567353-0	31,3 %	31,3 %	87 150 822,47	515 807 380,03	-33 853 110,47
<i>Osakkuusyhteisöt</i>						
Sosiaalitalo Oy	1765926-6	45,7 %	45,7 %	51 559,40	29 545,01	-67 096,31
Uudenmaan vammaispalvelut Oy	1765939-7	33,6 %	33,6 %	3 896 684,01	10 400 491,58	-26 693,11
Uudenmaan työterveys Oy	2791263-2	30,9 %	30,9 %	87 157,44	121 418,71	24 201,49

Saamisten erittely	Hyvinvointialue 2023	
	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset
<i>Saamisten hyvinvointiyhtymiltä, joissa hva on jäsenenä</i>		
Myyntisaamiset	153 471,49	0,00
Siirtosaamiset	456 026,41	0,00
Saamiset yhteensä	609 497,90	0,00

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Kelan korvaus työterveyshuollosta	4 016 707,53	2 401 931,00
EU-tuet ja -avustukset	89 656,39	0,00
Muut tuet ja avustukset	14 921 341,94	14 921 341,94
Hankeavustussaamiset	6 548 060,52	6 548 060,52
Muut siirtosaamiset	51 879 260,14	42 685 535,38
Muut siirtosaamiset as.koht.	313 530,79	456 026,41
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät yhteensä	77 768 557,31	67 012 895,25

5.3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	Konserni	Hyvinvointialue
Oman pääoman erittely	2023	2023
Peruspääoma 1.1.	95 034 918,25	95 034 918,25
Peruspääoma 31.12.	95 034 918,25	95 034 918,25
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	2 900 046,64	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 900 046,64	0,00
Tilikauden alijäämä	-156 379 732,68	-122 023 987,04
Oma pääoma yhteensä	-58 444 767,79	-26 989 068,79

	Hyvinvointialue
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	2023
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	0,00
Tilikauden yli- alijäämä	-122 023 987,04
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	-122 023 987,04

	Konserni	Hyvinvointialue
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	Pitkäaikaiset	Pitkäaikaiset
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	248 281 428,67	0,00
Pitkäaikaisen velat yhteensä	248 281 428,67	0,00

	Konserni	Hyvinvointialue
Joukkovelkakirjalainat	2023	2023
<i>Kuntatodistukset</i>	0,00	48 000 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	0,00	48 000 000,00

	Konserni	Hyvinvointialue
Pakolliset varaukset	2023	2023
Eläkevaraukset	160 704,50	0,00
Muut pakolliset varaukset	58 339 556,86	15 000 000,00
Osuus Hyvinvointiyhtymän alijäämästä	0,00	31 263 767,86
Pakolliset varaukset yhteensä	58 500 261,36	46 263 767,86

	2023	
Vieraan pääoman erittely	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset
<i>Velat hyvinvointiyhtymille, joissa hva on jäsenenä</i>		
Ostovelat	5 406 141,47	0,00
Siirtovelat	2 470 521,80	0,00
Yhteensä	7 876 663,27	0,00

	2023	
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni	Hyvinvointialue
Jaksotetut henkilöstökulut	27 283 779,93	13 092 735,71
Lomapalkkajaksotukset	143 113 713,40	69 567 949,15
Korkojaksotukset	876 080,60	0,00
Muut siirtovelat	41 365 644,31	31 103 727,52
Muut siirtovelat, konsernin sisäiset	1 698 552,17	2 470 521,80
Vieras pääoma yhteensä	214 337 770,41	116 234 934,18

5.4. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

	Konserni	Hyvinvointialue
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	2023	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 830 383,05	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	6 830 383,05	0,00
	Konserni	Hyvinvointialue
Omasta puolesta annetut vakuudet	2023	2023
Muut vakuudet	23 329,49	0,00
Omasta puolesta annetut vakuudet yhteensä	23 329,49	0,00

	Konserni	Hyvinvointialue
Vuokra- ja leasingvastuut	2023	2023
Muut vuokravastuut	368 321 821,57	228 932 358,44
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	111 126 759,36	88 923 358,44
Leasingvastuut	49 946 409,78	25 035 850,75
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	16 492 199,84	8 747 389,37
Vuokravastuut yhteensä	418 268 231,35	253 968 209,19

	Konserni	Hyvinvointialue
Vastuositoumukset	2023	2023
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	1 937 000,00	1 937 000,00
Jäljellä oleva pääoma	942 836,00	942 836,00
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	604 000 000,00	604 000 000,00
Jäljellä oleva pääoma	402 617 648,00	402 617 648,00

5.5. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

	Hyvinvointialue
Henkilöstökulut	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	527 837 208,39
Henkilöstökulut yhteensä	527 837 208,39

	Hyvinvointialue
Henkilöstön lukumäärä tehtävälueittain 31.12.	2023
Sosiaali- ja terveydenhuolto	8197
Pelastuslaitos	673
Yleishallinto ja muut palvelut	892
Henkilöstön lukumäärä tehtävälueittain yhteensä	9762

	Hyvinvointialue
Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2023
Pajute ry	142,00
Vapauden liitto	83,00
Uudenmaan Vapauden liitto	1 357,57
Kansallinen kokoomus	49 123,59
Suomen Kristillisdemokraatit	1 941,29
Suomen Keskusta	2 107,51
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	29 655,86
Vasemmistoliitto	9 675,61
Vihreä liitto	23 115,14
Perussuomalaisten Uudenmaan piiri ry	4 759,25
Svenska Folkpartiet	22 020,20
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	143 981,02

	Hyvinvointialue
Tilintarkastajan palkkiot	2023
Tilintarkastus	47 580,27
Muut palvelut	4 830,00
Palkkiot yhteensä	52 410,27

6 Luettelot ja selvitykset

KIRJANPITOKIRJAT	SÄILYTYSTAPA
Tilinpäätös	Sidottu kirja
Päiväkirja	Sähköinen arkistointi
Pääkirja	Sähköinen arkistointi
APUKIRJAT	SÄILYTYSTAPA
Myyntireskontra	Sähköinen arkistointi
Ostoreskontra	Sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuus	Sähköinen arkistointi
Konsernikirjanpito	Sähköisessä järjestelmässä, paperitulosteet

Myyntireskontra		SÄILYTYSTAPA
AMK	Manuaaliset kohdistukset	Sähköisessä järjestelmässä
AMS	Manuaaliset suoritukset	Sähköisessä järjestelmässä
HYV	Hyvitysten palautus	Sähköisessä järjestelmässä
KL	Korkolasku	Sähköisessä järjestelmässä
LT	Luottotappiokirjaus	Sähköisessä järjestelmässä
MKM	Myyntireskontran kohdistustapahtumat maksutosite	Sähköisessä järjestelmässä
MKP	Myyntireskontran kohdistustapahtumat päätösosite	Sähköisessä järjestelmässä
PSU	Perintä toimeksiantoliittymä	Sähköisessä järjestelmässä
VII	Viitesuoritukset	Sähköinen arkistointi
XMY	Myre-konversio	Sähköisessä järjestelmässä
10 - 99	Laskulajit 10-99	Sähköisessä järjestelmässä

Ostoreskontra		SÄILYTYSTAPA
JA	Jaksotustosite	Sähköisessä järjestelmässä
OL	Ostolaskut	Sähköinen arkistointi
OM	Ostoreskontran maksut	Sähköinen arkistointi
OKM	Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksutosite	Sähköisessä järjestelmässä

Käyttöomaisuus		SÄILYTYSTAPA
KOM	Käyttöomaisuus	Sähköinen arkistointi
KPA	Käyttöomaisuuden palautustapahtuma	Sähköisessä järjestelmässä
XKOM	Kom-konversio	Sähköisessä järjestelmässä

Numerosarjan koodi	Nimi	Pienin	Suurin	Muoto	Säilytystapa
963AKT	963 Aktivoinnit	1	999 999 999	AKT#####	Sähköinen arkistointi
963AKT2	963 Aktivointi kirjanpito-oikaisu	1	999 999 999	AKT9#####	Sähköinen arkistointi
963ALV	963 ALV-maksuajo	1	999 999 999	ALV#####	Sähköinen arkistointi
963AMS	963 Asiakkaan manuaaliset suoritukset	1	999 999 999	AMS#####	Sähköinen arkistointi
963KKE	963 Kirjauskansion eränumero	1	999 999 999	KKE#####	Sähköinen arkistointi
963KKS	963 Kirjauskansiosiiro	1	999 999 999	KKS#####	Sähköinen arkistointi
963KOS	963 KOM tapahtumat (SUMU)	1	999 999 999	KOS#####	Sähköinen arkistointi
963KOS2	963 KOM kirjaukset kirjanpito	1	999 999 999	KOS9#####	Sähköinen arkistointi
963KPA	963 Kirjanpitotapahtuman palautustapahtuma	1	999 999 999	KPA#####	Sähköinen arkistointi
963KPL1	963 Apotti kirjanpito	1	999 999 999	APO#####	Sähköinen arkistointi
963KPL2	963 Ceepos kirjanpito	1	999 999 999	CK#####	Sähköinen arkistointi
963KPL3	963 Effica kirjanpito	1	999 999 999	EF#####	Sähköinen arkistointi
963KPL4	963 ProConsona kirjanpito	1	999 999 999	PE#####	Sähköinen arkistointi
963KPL5	963 Proteus kirjanpito	1	999 999 999	PRO#####	Sähköinen arkistointi
963KPP	963 Kirjanpitotapahtuman peruutuksen jäljitysnumero	1	999 999 999	KPP#####	Sähköinen arkistointi
963KUTI	963 Kuntatiedon jaksotukset	1	999 999 999	ZJA#####	Sähköinen arkistointi
963MK	963 Maksukehotus	1	999 999 999	MK#####	Sähköinen arkistointi
963MKM	963 Myren kohdistustapahtumat maksutosite	1	999 999 999	MKM#####	Sähköinen arkistointi
963MKP	963 Myren kohdistustapahtumat päätösosite	1	999 999 999	MKP#####	Sähköinen arkistointi
963ML	963 Matkalaskut	1	999 999 999	ML#####	Sähköinen arkistointi
963MU	963 Muistiotositteet	1	999 999 999	MU#####	Sähköinen arkistointi
963MYL10	963 Laskunumero, laskulaji 10	1	99 999 999	10#####	Sähköinen arkistointi
963MYL11	963 Laskunumero, laskulaji 11	1	99 999 999	11#####	Sähköinen arkistointi
963MYL15	963 Laskunumero, laskulaji 15	1	99 999 999	15#####	Sähköinen arkistointi
963MYL36	963 Laskunumero, laskulaji 36	1	99 999 999	36#####	Sähköinen arkistointi
963MYL37	963 Laskunumero, laskulaji 37	1	99 999 999	37#####	Sähköinen arkistointi
963MYL38	963 Laskunumero, laskulaji 38	1	99 999 999	38#####	Sähköinen arkistointi
963MYL39	963 Laskunumero, laskulaji 39	1	99 999 999	39#####	Sähköinen arkistointi
963MYL40	963 Laskunumero, laskulaji 40	1	99 999 999	40#####	Sähköinen arkistointi
963MYL41	963 Laskunumero, laskulaji 41	1	99 999 999	41#####	Sähköinen arkistointi
963MYL42	963 Laskunumero, laskulaji 42	1	99 999 999	42#####	Sähköinen arkistointi
963MYL43	963 Laskunumero, laskulaji 43	1	99 999 999	43#####	Sähköinen arkistointi
963MYL44	963 Laskunumero, laskulaji 44	1	99 999 999	44#####	Sähköinen arkistointi
963MYL45	963 Laskunumero, laskulaji 45	1	99 999 999	45#####	Sähköinen arkistointi
963MYL46	963 Laskunumero, laskulaji 46	1	99 999 999	46#####	Sähköinen arkistointi
963MYL47	963 Laskunumero, laskulaji 47	1	99 999 999	47#####	Sähköinen arkistointi
963MYL48	963 Laskunumero, laskulaji 48	1	99 999 999	48#####	Sähköinen arkistointi
963MYL49	963 Laskunumero, laskulaji 49	1	99 999 999	49#####	Sähköinen arkistointi
963MYL50	963 Laskunumero, laskulaji 50	1	99 999 999	50#####	Sähköinen arkistointi
963MYL52	963 Laskunumero, laskulaji 52	1	99 999 999	52#####	Sähköinen arkistointi
963MYL54	963 Laskunumero, laskulaji 54	1	99 999 999	54#####	Sähköinen arkistointi
963MYL55	963 Laskunumero, laskulaji 55	1	99 999 999	55#####	Sähköinen arkistointi
963MYL56	963 Laskunumero, laskulaji 56	1	99 999 999	56#####	Sähköinen arkistointi
963MYL57	963 Laskunumero, laskulaji 57	1	99 999 999	57#####	Sähköinen arkistointi
963MYL58	963 Laskunumero, laskulaji 58	1	99 999 999	58#####	Sähköinen arkistointi

Numerosarjan koodi	Nimi	Pienin	Suurin	Muoto	Säilytystapa
963MYL59	963 Laskunumero, laskulaji 59	1	99 999 999	59#####	Sähköinen arkistointi
963MYL60	963 Laskunumero, laskulaji 60	1	99 999 999	60#####	Sähköinen arkistointi
963MYL62	963 Laskunumero, laskulaji 62	1	99 999 999	62#####	Sähköinen arkistointi
963MYL63	963 Laskunumero, laskulaji 63	1	99 999 999	63#####	Sähköinen arkistointi
963MYL64	963 Laskunumero, laskulaji 64	1	99 999 999	64#####	Sähköinen arkistointi
963MYL70	963 Laskunumero, laskulaji 70	1	99 999 999	70#####	Sähköinen arkistointi
963MYL80	963 Laskunumero, laskulaji 80	1	99 999 999	80#####	Sähköinen arkistointi
963MYL85	963 Laskunumero, laskulaji 85	1	99 999 999	85#####	Sähköinen arkistointi
963MYL86	963 Laskunumero, laskulaji 86	1	99 999 999	86#####	Sähköinen arkistointi
963MYL90	963 Laskunumero, laskulaji 90	1	99 999 999	90#####	Sähköinen arkistointi
963OKM	963 Ostoreskontran kohdistustapahtumat maksutosite	1	999 999 999	OKM#####	Sähköinen arkistointi
963OL	963 Ostolaskujen tositenumero	1	999 999 999	OL#####	Sähköinen arkistointi
963OM	963 Ostoreskontramaksut	1	999 999 999	OM#####	Sähköinen arkistointi
963PA	963 Palkat	1	999 999 999	PA#####	Sähköinen arkistointi
963PROTE	963 PROTEUSselfbilling	1	999 999 999	PROTE#####	Sähköinen arkistointi
963PSOP	963 PSOPmaksut	1	999 999 999	PSOP#####	Sähköinen arkistointi
963PSU	963 Intrum-suoritukset	1	999 999 999	PSU#####	Sähköinen arkistointi
963RAHULK	963 Rahoituslaskelman ulkopuoliset	1	999 999 999	RA#####	Sähköinen arkistointi
963SOP	963 Projektisopimus (manuaalinen)	1	999 999 999	SOP#####	Sähköinen arkistointi
963VII	963 Asiakkaan viitemaksut	1	999 999 999	VII#####	Sähköinen arkistointi
963VY1	963 Vaiheen 1 vyörytysten tositenumero	1	999 999 999	VY1#####	Sähköinen arkistointi
963XKOM	963 Kom-konversio	1	999 999 999	XKOM#####	Sähköinen arkistointi

7 Allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja (Laki
hyvinvointialueesta 117 §)

Espoossa 25.03.2024

_____
Svahn Sanna

_____
Laiho Mia

_____
Guzenina Maria

_____
Rehn-Kivi Veronica

_____
Sahiluoma Anna

_____
Myllyniemi Markus

_____
Vehmanen Emma-Stina

_____
Uusitalo Arja

_____
Värmälä Johanna

_____
Juvonen Arja

_____
Wickström Henrik

_____
Laakso Ville

_____
Hukari Hanna

_____
Piirtola Mikko

_____
Räsänen Joonas

_____
Lassus Johan

_____
Pajuoja Matti

_____
Pelkonen Anna

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa __ / __ 2024

8 LIITTEET

LIITE 1 Riskit ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi

Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
<p>Henkilöstön saatavuus. Riski vuokratyövoiman käytön kasvulle ja talousarvion ylittymiselle etenkin avosairaanhoidon, suun terveydenhuollon ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelulinjoilla, jos omaa henkilöstöä ei saada riittävästi rekrytoitua.</p>	<p>Rekrytointiin panostetaan. Vuokratyövoiman käytöstä tehdään yksikkökohtainen suunnitelma osana muuta resurssisuunnittelua, ja sen toteutumista ja aiheutuneita kustannuksia seurataan tiiviisti kuukausitasolla.</p>
<p>Ostopalveluiden hinnankorotukset. Useiden ostopalvelusopimusten hinnoissa on todella kovia nousupaineita. Hinnankorotusneuvottelut ovat osittain kesken, ja lopputulos voi poiketa siitä mihin talousarviota laadittaessa on varauduttu.</p>	<p>Hinnankorotusneuvotteluissa onnistuminen ja kilpailutusten järjestäminen niin, että kustannukset pysyvät mahdollisimman hyvin talousarvion puitteissa.</p>
<p>Palvelutarpeen kasvu ja hoitoon pääsy. Palvelutarve voi toteutua ennakoitua suurempana tietyissä palveluissa. Etenkin hoitoon pääsyn heikentyessä saatettaisiin joutua ylittämään palveluiden tuottamiseen talousarviossa varatut resurssit.</p>	<p>Panostamalla ennaltaehkäisyyn voidaan hillitä raskaampien palvelujen tarvetta ja kustannuksia. Palvelun tuottamisen tehokkuutta pyritään kasvattamaan digitaalisten palveluiden avulla.</p>

Ikääntyneiden palvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
<p>Henkilöstön saatavuus ja vuokratyövoiman käytön kasvu</p> <p>Henkilöstön saatavuudessa on alueellisia ja ammattiryhmäkohtaisia eroja</p>	<p>Resurssisuunnittelu ja tuottavuuden kasvattaminen tehdään optimaalisesti. Tarvittavan työvoiman rekrytointiin panostetaan. Vuokratyövoiman käytöstä tehdään yksikkökohtainen suunnitelma osana muuta resurssisuunnittelua, ja sen toteutumista ja aiheutuneita kustannuksia seurataan tiiviisti kuukausitasolla. Lääkäriyön osalta kalliin vuokratyön välttämiseksi tehostetaan omaa rekrytointia ja tarvittaessa tehdään lääkäriyön ulkoistamista, mikäli näin päästään edullisempaan hintatasoon.</p>
<p>Päivystyksen ruuhkautuminen ja siirtoviivepäivien kasvu</p> <p>Päivystyksessä ja osastopaikkojen osalta kysynnän kausivaihtelua. HUSIn perimien siirtoviivemaksujen kasvu</p>	<p>Odotusaikojen ja siirtoviiveiden seuranta. Potilasohjausta yhtenäistämällä ja kaikki käytettävissä olevat osasto- sekä asumispalvelupaikat hyödyntämällä pyritään pitämään tilanne hallinnassa. Kotisairaala ja liikkuva sairaala – toimintaa kehittämällä taitetaan osastopaikkojen kysyntää. Oman toiminnan joustavuudella ja ostopalvelun käytöllä haetaan dynaamisuutta mm. kysynnän kausivaihteluun.</p>
<p>Ostopalveluiden hinnankorotukset</p> <p>Erityisesti lääkäripalveluiden hinnat ovat nousseet vuoden aikana merkittävästi. Muiltakin osin hinnankorotukset korkeat, vaikkakin sopimusten mukaiset ja vastaavat kustannustason kehitystä.</p>	<p>Yhteistyössä palveluntuottajien kanssa haetaan ratkaisuja kustannustason hillitsemiseksi. Hankintamalien kehittäminen niin, että saadaan aikaiseksi edullisemmän hintatason palveluja. Jatkuva tuotantotapojen arviointi.</p>

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
<p>Palvelujen saatavuus Asetuksen mukaiset terveystarkastukset eivät toteudu kattavasti. Lakisääteiset mitoitukset eivät toteudu opiskeluhuollon psykologien ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osalta. Riskinä on, että palveluun pääsy hidastuu ja asiakaspaine muihin palveluihin kasvaa.</p>	<p>Pyritään kohdistamaan palveluja kaikkein kriittisimpiin asiakasryhmiin ja palvelua kohdistetaan sitä eniten tarvitseville. Lisätään digitaalisia palveluja. Palvelujen yhdenmukaistamisella tavoitellaan yhdenmukaista resurssijakoa sekä parempaa nykyresurssin hyödyntämistä hyvinvointialueen sisällä kaikissa palveluissa.</p>
<p>Henkilöstön saatavuus Eryteisesti lääkäreiden, psykologien, puheterapeuttien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on haasteita, mikä johtaa ostopalvelujen käyttöön. Myös ruotsinkielisen henkilöstön saatavuudessa on haasteita.</p>	<p>Palvelujen yhdenmukaistamisella, siirtymisellä linjaorganisaatioon vuoden 2024 alusta sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytön laajennuksilla mahdollistuu resurssien sijoittaminen ja siirtäminen paremmin. Rekrytointiin panostaminen ja pitovoiman vahvistaminen.</p>
<p>Kustannuskehitys Perhehoidon osuuden kasvattamisessa ei onnistuta. Ostopalvelujen käytön kasvu.</p>	<p>Perheiden rekrytointiin, valmennukseen ja tukeen panostaminen. Huolellinen asiakasohjaus. Yhteistyö avohuollon ja perhehoidon välillä. Asiakasohjaus ja säännöllinen seuranta.</p>

Vammaispalvelut

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
<p>Henkilöstön saatavuus ja toimintayksiköiden haavoittuvuus</p> <p>Henkilöstön saatavuus vaihtelee alueittain</p>	<p>Palveluvalikoiman- ja muotojen analysointi ja toimintayksikköjen yhdistäminen tarvittaessa.</p>
<p>Vuokratyövoiman käytön lisääntyminen</p> <p>Yllättävät poissaolot ja henkilöstöpuutteet omassa palvelutuotannossa saattavat aiheuttaa vuokratyövoiman tarvetta</p>	<p>Henkilöstösuunnittelun ohjeistukset ja sijaisverkoston vahvistaminen sekä parempi päivittäisen käyttöasteen hallinta.</p>
<p>Ostopalvelujen kustannusten kasvu ja ostopalvelumarkkinoiden tarjonta</p> <p>Ostopalveluiden hinnoissa nousupainetta ja palvelutarjonnassa ei juuri valinnanvaraa</p>	<p>Oman palvelutuotannon täyttöasteiden nostaminen ostopalvelun sijaan ja asiakasohjauksen tehostaminen. Hintaneuvotteluissa ja kilpailutuksissa onnistuminen</p>
<p>Palvelutarpeen ennakointi</p>	<p>Tiiviimpi yhteistyö lasten- nuorten ja perheiden palveluiden kanssa, jotta täysi-ikäistyminen osataan ennakoida vammaispalveluiden osalta ajoissa.</p>

Pelastuslaitos

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
<p>Henkilöstön saatavuus ja henkilöstökulun nousu</p> <p>Pelastajapula leimaa valtakunnallisesti pelastustoimea. Sotepe-palkankorotukset haastavat nykyisen henkilöstömäärän.</p>	<p>Rekrytointiin panostetaan ja huolehditaan reilun työnantajan maineesta ja hyvistä työoloista hyvällä esimiestyöllä, jotta henkilöstön pitovoima paranee. Jatketaan tiukkaa työvuorosuunnittelua tiiviisti kuukausitasolla.</p>
<p>Ostopalveluiden hinnankorotukset.</p> <p>Ostopalvelusopimusten hinnoissa on korotuspaineita. Tiukka talouskehys ei antanut entisen kaltaista raamia ostoille.</p>	<p>Ostopalveluiden osalta harkitaan entistä tarkemmin, mitä ostetaan ja millä hinnalla. Kaluston elinkaarimallia kehitetään, jotta kaluston uusintarytmiä saadaan optimoitua entistä paremmin</p>
<p>Ensihoidon kustannustaso</p> <p>Sote-palkkojen nousu haastaa ensihoidon kustannustasoa palkkojen noustessa ja ensihoidon tehtävämäärien vähetessä</p>	<p>Sopimusneuvotteluissa pyritään varmistamaan riittävä korvaus, jotta HUS:n ensihoidon palvelutasopäätöksen ja palvelusuunnitelman mukainen valmius voidaan ylläpitää.</p>
<p>Investointien hallinta</p> <p>Investointimäärärahojen mahdolliset sopeutukset saattavat vaarantaa tarkoituksenmukaisen kaluston ylläpidon esim. ympäristövahinkojen torjunnan osalta.</p>	<p>Kalustojen elinkaarenhallinnan avulla pyritään optimoimaan entistä paremmin kaluston uusimisfrekvenssi niin, että kaluston ylläpitokustannukset eivät nouse epätarkoituksenmukaisesti. Yhteishankintoja harvoin käytettävän kaluston osalta edistetään HIKLU-alueella.</p>

Erikoissairaanhoido

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Siirtoviivehoitopäivien määrä ja siirtoviivemaksujen hinnankorotus	<p>Siirtoviivehoitopäiviin kului vuonna 2023 yhteensä 2,9 milj. Euroa. Siirtoviiveiden määrä vähentyi merkittävästi vuodesta 2022 (-61,3%), mutta kustannukset eivät ole pudonneet samassa suhteessa, koska siirtoviivehoitopäivän hinta lähes kaksinkertaistui vuonna 2023.</p> <p>Korjaavina toimenpiteinä ovat olleet HUSin ja LUVNin päivittäisjohtaminen ja koko alueen osastopaikkakapasiteetin tehokas hallinta ja käyttö. Lisäksi kotisairaaloiminnan laajentamisen ja kehittämisen suunnitelmat pienentävät riskiä, sekä tehokas kotiutusprosessi ja jonojen hallinta.</p>
Kehitysvammaisten erityispalvelut	<p>Merkittävimmät poikkeamat aiheutuivat siirtoviivehoitopäivistä ja kehitysvammaisten erityispalveluista, joita ei ollut otettu erikoissairaanhoidon talousarviossa huomioon. Kehitysvammapsykiatriaan kului 1,5 milj. euroa ja kehitysvammalääketieteeseen 0,2 milj. euroa. Kehitysvamma puolen erityispalveluihin on varattu vuoden 2024 talousarviossa 0,8 M€.</p>
HUS-yhtymän alijäämä 111,2 milj. euroa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus 31,3 milj. euroa.	<p>HUS-yhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. HUS-yhtymäkokous on hyväksynyt tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman. Ohjelma sisältää kokonaisvaltaisen tarkastelun HUS-yhtymän toiminnasta ja taloudesta sekä tulonmuodostuksesta mukaan lukien palvelujen tuottavuutta parantavat toimenpiteet ja niiden mitattavissa olevat taloudelliset vaikutukset. HUS-yhtymän jäsenten omistajaohjauksen kehittämisellä on myös keskeinen rooli talouden tasapainottamisessa.</p>
HUS-sopimusten hallinta ja sopimusten siirto hyvinvointialueelle	<p>HVA:lle siirtyneiden sopimusten selvitystyö antoi kokonaiskuvaa HUS-sopimuskantaan ja sen ongelmakohtiin. Selvitystyö jatkuu yhteistyössä HUS asiakuusyksikön kanssa vuonna 2024.</p>

Konsernihallinto (ilman erikoissairaanhoidoa)

Riskit	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Hankintasopimushallinnan riskit ja poikkeamat (sopimustietojen ajantasaisuus ja palvelujen jatkuvuuden turvaaminen)	Hankinnat-vastuualueella on käytössä hankintojen elinkaaren hallinnan sekä hankintatoimen johtamis- ja työnohjausjärjestelmä (Skaffa), jossa hallinnoidaan mm. hankintasopimuksia sekä sopimuskauden aikaisia toimenpiteitä kuten hinnanmuutoksia.
Hankintojen oikea-aikaisuus ja lainmukaisuus	Hankinnat-vastuualueella on käytössä Skaffa, jossa hallinnoidaan mm. hankintoja ja niiden tilaa. Lisäksi Hankinnat-vastuualueella on kuvattu hankintaprosessit.
Palkanmaksun häiriöt	Sarastia Oy vastaa palkanlaskennan oikeellisuudesta sekä palkkajärjestelmän toimivuudesta. HR-vastuualueella on oma palkkatiimi, jonka tehtävänä on ohjata Sarastian toimintaa ja tarkastaa sekä varmistaa palkanmaksun oikeellisuus.
Kriittisten operatiivisten järjestelmien häiriötilanteet	Häiriönhallintaprosessi rakennettu, testattu ja käytetty kattavasti. Jatkuvuus huomioidaan kilpailutuksissa ja sopimuksissa. Vara- ja väistöratkaisuja käytössä mahdollisuuksien mukaan.
Tietoliikenteen häiriöt ja katkot	Häiriönhallintaprosessi rakennettu, testattu ja käytetty kattavasti. Teknisen ympäristön päivityshanke käynnissä. Varayhteyksiä valmistellaan.
Kyberrikollisuuden aiheuttamat riskit	Osallistuminen kansalliseen ja alueelliseen tilannekuvaan ja koordinaatioon. Valvontapalvelut otettu käyttöön. Oma tietoturvaosaamista vahvistettu ulkoisin asiantuntijoin.
Vuokratilakustannusten ylittyminen talousarviosta	Tila- ja sopimuskannan haltuunotto ja seuranta.
Toimitilojen terveellisyysongelmat	Tiivis yhteistyö vuokranantajien, työterveyshuollon ja esihenkilöiden kanssa. Moniammatillinen sisäilmaprosessi on laadittu ja sitä käytetään systemaattisesti.
Viranhaltija- ja toimielinpäätöksenteon jatkuvuus pysyväisorganisaation käynnistyessä	Päätöksentekojärjestelmät käytettävissä